Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Rok 3 CZERWIEC 1934 Nr. 6

PALESTYNA
i
BLISKI WSCHÓD

organ polsko-palestyńskiej izby handlowej

Cena egzemplarza zł. 1.50

TREŚĆ NUMERU PIERWSZEGO (ROK III) „PALESTYNY I BLISKIEGO WSCHODU".

TREŚĆ NUMERU DRUGIEGO (ROK III) „PALESTYNY I BLISKIEGO WSCHODU".

TREŚĆ NUMERU TRZECIEGO (ROK III) „PALESTYNY I BLISKIEGO WSCHODU"

Palestyna i Bliski Wschód

czasopismo poświęcone sprawom gospodarczym Palestyny i Bliskiego Wschodu

Rok III — Warszawa, czerwiec 1934 — Nr. 6

TREŚĆ NUMERU:

WYSTAWA POLSKA NA TARGACH LEWANTYŃSKICH 1934

(k) Ostatnie VI-e Targi Lewantyńskie, które odbyły się w Tel-Awiwie w okresie od 26 kwietnia — 5 czerwca b. r. były największą tego rodzaju imprezą, jaka kiedykolwiek miała miejsce na Bliskim Wschodzie. Targi obejmowały obszar o powierzchni 100.000 m. kw. (w r. 1932 — 50.000 m. kw.), położony na północ od Tel-Awiwu, między morzem Śródziemnem a ujściem rzeki Jarkonu. Oficjalny udział w Wystawie wzięło 15 państw, występując nazewnątrz z własnemi pawilonami, dla wystawców zaś pozostałych 16-u krajów zarezerwowane były sekcje i stoiska zbiorowe w dwóch ogólnych pawilonach zagranicznych. Udział wystawców na Targach wyraził się cyfrą około 2.150 firm, z czego 1.650 wystawców zagranicznych i około 500 — miejscowych, (w r. 1932: 405 wystawców miejscowych i 821 — zagranicznych), frekwencja zaś zwiedzających przekroczyła 600.000 osób (w r. 1932 — 300.000 osób).

Na powodzenie i stały rozwój Targów Lewantyńskich złożył się cały szereg czynników. Kraje Bliskiego Wschodu, mimo silnych tendencyj uprzemysłowienia, jakie zauważyć się dały po wojnie światowej, są zasadniczo krajami rolniczemi, stanowiącemi poważny rynek zbytu dla przemysłu zachodniego. Palestyna, a zwłaszcza jej ośrodek gospodarczy — Tel-Awiw, dzięki swej ludności, rekrutującej się z emigrantów ze wszystkich zakątków Europy i Ameryki, obeznanej z przemysłami i wytworami wielu krajów, ich stosunkami rynkowemi, obyczajami handlowemi i t. p. odgrywać zaczyna w krajach Bl. Wschodu rolę dystrybutora i propagatora wyrobów przemysłu zachodniego. Rozwój sieci komunikacyjnej — lądowej, powietrznej i morskiej — ułatwia Palestynie to zadanie. Stąd też Palestyna zwraca w chwili obecnej uwagę wszystkich niemal krajów świata, pragnących zbyć nadwyżki swej produkcji przemysłowej.

Wystawa Polska na Targach Lewantyńskich, 1934, zorganizowana przez Polsko-Palestyńską Izbę Handlową, przy poparciu sfer rządowych, składała się z trzech pawilonów ogólnych i czterech kiosków indywidualnych, obejmując przestrzeń 1.100 m. kw.

W pawilonie pierwszym, który stanowił budynek wykonany w żelbecie, przeznaczonym na pomieszczenie następnych wystaw polskich na przyszłych Targach Lewantyńskich, mieściła się Wystawa Wzorów i Prób Państwowego Instytutu Eksportowego, stoiska Pocztowej Kasy Oszczędności, Urzędu Morskiego w Gdyni, Rady Portu i Dróg Wodnych w Gdańsku, Ligi Morskiej i Kolonjalnej, Linji Gdynia — Ameryka, Kompanji Handlu Zamorskiego oraz biura Wystawy Polskiej i Polsko-Palestyńskiej

Izby Handlowej (biuro informacyjne). W ten sposób pawilon Nr. 1 nosił charakter pawilonu centralnego i oficjalnego. Pawilon Nr. 2 poświęcony był m. Łodzi i grupował wyłącznie eksponaty przemysłu włókienniczego, podczas gdy w pawilonie Nr. 3 wystawiały swe eksponaty inne grupy przemysłu polskiego (przemysł perfumeryjno-farmaceutyczny, elektrotechniczny, spożywczy etc.). W odróżnieniu od dwóch pozostałych, trzeci pawilon stanowił pewnego rodzaju atrakcję dla zwiedzających, dzięki zorganizowanej na miejscu, sprzedaży reklamowej, nadawanym koncertom z płyt polskich i t. p. Kioski indywidualne poświęcone domom agenturowo-komisowym, reprezentującym w Palestynie firmy polskie, skupiały różnorodne eksponaty przemysłu polskiego, przyczem w jednym kiosku, stanowiącym model domku eksportowego, mieściła się wystawa polskiej sztuki ludowej i stosowanej. Całość Wystawy Polskiej, bogato udekorowana flagami i emblematami państwowemi, robiła duże wrażenie i ściągała dziesiątki tysięcy zwiedzających.

Organizacja Wystawy Polskiej spoczywała w rękach Polsko-Palestyńskiej Izby Handlowej. Dzięki wytężonej, przeszło półrocznej przygotowawczej, uświadamiającej w formie publikacyj, okólników, referatów branżowych, odczytów i t. p. polskie sfery gospodarcze o pojemności i znaczeniu rynków zbytu Bl. Wschodu, możliwościach eksportowych na te rynki i znaczeniu handlowem Targów Lewantyńskich, zdołano wespół z Państwowym Instytutem Eksportowym skupić na Wystawie około 220 firm z najróżnorodniejszych dziedzin twórczości polskiej. W ten sposób Polska, zarówno pod względem ilości wystawców jak i zajętego metrażu, wysunęła się na jedno z pierwszych miejsc w udziale zagranicy na Targach Lewantyńskich, 1934, osiągając poważny sukces propagandowy i prestiżowy.

Dla należytej obsługi Wystawy, zarówno organizacyjnej, technicznej jak i informacyjnej Izba wydelegowała na Targi czterech urzędników i zaangażowała szereg wykwalifikowanych sił pomocniczych na miejscu. Dzięki temu Wystawa Polska była, pomimo b. trudnych warunków pracy w gorączkowym okresie przygotowawczym na miejscu, powodujących opóźnienie innych państw, otwarta w pierwszym dniu Targów. Otwarcie nastąpiło w dn. 26 kwietnia o godz. 6-ej pp. przez Konsula R. P. w Tel-Awiwie, w obecności delegatów rządu, przy udziale przedstawicieli świata politycznego, gospodarczego, kulturalnego i prasy.

Obsługa wykwalifikowana stoisk poszczególnych, delegaci firm wystawiających i urzędnicy przedstawicieli firm polskich w Palestynie, jako też biuro Polsko-Palestyńskiej Izby Handlowej na Targach, udzielające informacyj odnośnie stawek celnych, warunków i stawek transportowych, źródeł nabycia odpowiednich towarów w Polsce i t. p., pozwoliły kupcom

lewantyńskim, zwiedzającym Wystawę Polską, na zorjentowanie się w możliwościach poczynienia zakupów towarów polskich i nawiązania bezpośredniego kontaktu z eksporterami polskimi. Należy stwierdzić, że większość tranzakcyj była przez przedstawicieli zawarta na miejscu, którzy niechętnie podawali delegatom Izby cyfry obrotu i z tych względów niemożliwem było stwierdzenie wysokości sumy, na jaką dokonane zostały tranzakcje na Targach. Większe zamówienia zanotowano na manufakturę, art. elektrotechniczne, okucia budowlane, wyroby metalowe, wyroby perfumeryjno-kosmetyczne, czekoladę i t. p.

O sukcesie Wystawy Polskiej świadczy również szereg odznaczeń, przyznanym przez Komisję Sędziowską, zarówno poszczególnym wystawcom jak i organizatorom w estetyczne i racjonalne urządzenie Wystawy (pawilon łódzki — Złoty Medal).

Dla uzupełnienia swej akcji propagandowej na rzecz ekspansji gospodarczej Polski na Bliskim Wschodzie, Izba wydała specjalny numer swego miesięcznika („Palestyna i Bliski Wschód"), poświęcony Targom Lewantyńskim. Numer ten, w zwiększonym nakładzie, wydany w pięciu językach: polskim angielskim, francuskim, hebrajskim i arabskim, został bezpłatnie rozkolportowany w ilości 10.000 egzemplarzy na Wystawie Polskiej i przyczynił się niewątpliwie do pogłębienia stosunków między Polską a Palestyną i krajami Bliskiego Wschodu. Podobnym celom służył film propagandowy, ilustrujący proces produkcji włókienniczej w Łodzi.

Z okazji Wystawy Polskiej na Targach Lewantyńskich przybył do Tel-Awiwu szereg gości i delegatów z Polski. Wśród obecnych na Wystawie Polskiej zanotować można było ministra Bobkowskiego z małżonką, d-ra H. Grubera, prezesa PKO, dyrektora Sokołowskiego z M. S. Z. i wielu innych. Zarząd Polsko-Palestyńskiej Izby Handlowej reprezentowali pp. prezes L. Lewite i wiceprezes, sędzia M. Friede.

W związku z organizacją Wystawy Polskiej odbył się szereg konferencyj i przyjęć, na których delegaci polscy zetknęli się ze sferami gospodarczemi Palestyny. W dniu 15 kwietnia b. r. odbyła się pod przewodnictwem Konsula R. P. w Tel-Awiwie, p. St. Łukaszewicza, konferencja prasowa o zadaniach Wystawy Polskiej na Targach Lewantyńskich, 1934. W konferencji tej wzięli udział przedstawiciele najpoważniejszych dzienników palestyńskich oraz korespondenci pism polskich w Palestynie. W tymże dniu odbyła się konferencja delegacji polskiej z przedstawicielami firm polskich w Palestynie, na której p. sędzia Friede wygłosił referat o roli i zadaniach przedstawiciela handlowego. W dniu 24 kwietnia odbyła się na zaproszenie Palestyńsko-Polskiej Izby Handlowej i Związku Żydów Polskich w Tel-Awiwie herbatka, na której p. Prezes Lewite wygłosił dłuższe przemówienie na temat bieżących zagadnień polsko-palestyńskich.

W dniu 2 maja b. r. wydała Palestyńsko-Polska Izba Handlowa przyjęcie z okazji przyjazdu prezesa PKO, d-ra H. Grubera, na którem omówione zostały problemy gospodarczo-finansowe stosunków polsko-palestyńskich. W dniu 7 maja odbył się w lokalu Konsulatu R. P. w Tel-Awiwie, przy udziale miejscowych sfer gospodarczych, wieczór dyskusyjny, na którym delegat Ministra Przemysłu i Handlu, p. J. Wojstomska, wygłosiła referat na temat stosunków handolwych polsko-palestyńskich. Wreszcie w dn. 30 maja odbyła się konferencja ze Związkiem Agentów i Komisjonerów w Palestynie.

Poważne rezultaty Wystawy Polskiej, zarówno natury propagandowo-prestiżowej jak i handlowej, przyczynią się niewątpliwie do dalszej ekspansji gospodarczej Polski na rynku palestyńskim, a do pewnego stopnia i na rynkach Bliskiego Wschodu.

L. LEWITE
Prezes Polsko-Palestyńskiej Izby Handlowej

ZAGADNIENIE IMIGRACJI ŻYDOWSKIEJ DO PALESTYNY W DOBIE OBECNEJ

Od szeregu lat toczy się walka o zniesienie ograniczeń imigracyjnych i otworzenie wrót Palestyny dla imigracji żydowskiej. Rząd palestyński stale bronił swego stanowiska względami natury gospodarczej, twierdząc, iż jego zarządzenia nie są w sprzeczności z obowiązkami nakładanemi przez mandat nad tym krajem. Po wypadkach w roku 1929 rząd palestyński wprowadził znaczne ograniczenia i prawie, zupełnie wstrzymał dalszą imigrację Żydów do Palestyny. Jasnem było, iż wydane zarządzenia są wynikiem wytworzonej sytuacji politycznej i że rząd liczy się przedewszystkiem temi względami przy udzielaniu certyfikatów. Naskutek powstałej wówczas burzy ze strony społeczeństwa żydowskiego, rząd angielski był zmuszony zadeklarować oficjalnem pismem skierowanem przez Mac Donalda do prof. H. Weizmanna, iż jako kryterjum do wyznaczania rozmiarów emigracji do Palestyny służyć będzie zdolność absorbcyjna kraju. Zasada ta miała być ściśle przestrzegana. Niestety jednak ostatnie posunięcia rządu palestyńskiego przekreślają tę oto zasadę. Udzielana ilość certyfikatów nie pozostaje w żadnym stosunku do ilości potrzebnych rąk roboczych w gospodarce palestyńskiej. Nie jest już obecnie tajemnicą, iż motywami, decydującemi przy wyznaczaniu ilości certyfikatów są względy natury politycznej.

Pod tym względem oficjalne odpowiedzi resortowych przedstawicieli rządu na interpelacje w parlamencie angielskim, bazując kwotę imigracyj-

ną na zasadzie „zdolności absorbcyjnej kraju", absolutnie nie odpowiadają faktycznemu stanowi rzeczy. Brak żydowskich rąk roboczych doprowadzi do wzrostu zatrudnienia niewykwalifikowanych robotników arabskich i da dalszy impuls do niekontrolowanej imigracji arabskiej z krajów sąsiednich. Polityka mandatarjusza zatem prowadzi do tego, że kosztem wielkich wysiłków całego żydowstwa, większa ilość robotników arabskich znajdzie zatrudnienie, a nie — jakby to z założeń Odbudowy Żydowskiej Siedziby Narodowej wynikało — zatrudnienia bezrobotnych mas żydowskich, rozsianych po całym świecie i rozwiązania tem samem kwestji żydowskiej. Zadaniem członków Komisji Mandatowej i tych państw, wchodzących w skład Ligi Narodów, które zainteresowane są w emigracji żydowskiej do Palestyny, jest przeciwstawienie się tym intencjom rządu angielskiego, które nie odpowiadają ani treści, ani duchowi mandatu i deklaracji Balfour'a.

Obecny stan gospodarczy Palestyny, szybka rozbudowa przemysłu, rozwój handlu, a przedewszystkiem stale wzrastający przypływ kapitałów żydowskich przemawiają nietylko za zwiększeniem imigracji do tego kraju, lecz poniekąd za zupełnem zniesieniem wszelkich ograniczeń imigracyjnych, hamujących proces dalszej rozbudowy Palestyny. Zasada przystosowywania imigracji do zdolności absorbcyjnych kraju jakkolwiek teoretycznie słuszna, jest jednak w praktyce mało uchwytna, gdyż granice absorbcji gospodarki krajowej nie mogą być dokładnie określone. Szczególnie trudno jest to ustalić w Palestynie, jako w kraju nowobudującym się. Stąd też powstaje ta wielka rozbieżność między obliczeniami Agencji Żydowskiej a obliczeniami rządu palestyńskiego, redukującemi stale o 60 — 70% wymagane przez Agencję Żydowską ilości certyfikatów. I tak za ubiegłe półrocze październik 1933 — marzec 1934 r. wymagana przez Agencję Żydowską ilość 20.100 certyfikatów, została przez rząd palestyński zmniejszona do 5.500. W bieżącem zaś półroczu ilość 25.000 certyfikatów zredukowana została do 6.500. Charakterystycznem jest, iż rząd motywuje stałe zmniejszanie wymaganej przez Agencję ilości certyfikatów obawą nastąpienia w Palestynie kryzysu gospodarczego po okresie obecnej „prosperity".

Te obawy rządu nie są niczem uzasadnione, albowiem Palestyna posiada w chwili obecnej wszelkie dane dla dalszej rozbudowy i rozkwitu gospodarczego. Gdyby nawet hipoteza nadchodzącego kryzysu była słuszna, również nie należałoby stosować ograniczeń imigracyjnych, albowiem zmniejszając skalę imigracyjną, zmniejsza się tem samem wewnętrzną konsumpcję i hamuje się rozwój rozmaitych gałęzi gospodarki, co w rezultacie przyśpiesza mający nastąpić kryzys gospodarczy.

Zagadnienie imigracji do Palestyny ma obecnie wielkie znaczenie

nietylko ze względu na przyszłość Palestyny jako siedziby narodowej, ale i wskutek krytycznej sytuacji Żydów w djasporze. Palestyna tworzy w chwili obecnej jedyny realny teren imigracji żydowskiej i ośrodek zainteresowania Żydów całego świata.

Wyrazem tego jest nieustannie wzmagająca się fala imigracji żydowskiej, stale niestety hamowana przez rząd palestyński. Imigrację tę ilustrują następujące cyfry:

W	roku	1925	przybyło	do	Palestyny	34.386	żydów
„	„	1926	„	„	„	13,855	„
„	„	1927	„	„	„	3,034	„
„	„	1928	„	„	„	2,178	„
„	„	1929	„	„	„	5,249	„
„	„	1930	„	„	„	4,944	„
„	„	1931	„	„	„	4,075	„
„	„	1932	„	„	„	9,553	„
„	„	1933	„	„	„	30,327	„

Biorąc pod uwagę, iż ilość osób, pozostających nielegalnie w Palestynie w r. 1933 wynosiła 10.000 osób, okazuje się, iż pomijając przyrost naturalny, ludność żydowska w Palestynie zwiększyła się w tym roku o 40.000 osób. Dane powyższe obejmują już wszystkie kategorje imigrantów, przybyłych na podstawie certyfikatów „driszot" (imienne certyfikaty dla krewnych), jak również turystów, którzy zalegalizowali swój pobyt w kraju.

Wyżej podana tabliczka wskazuje, iż najwięcej Żydów przybyło do Palestyny w latach 1925 i 1933. Wzrost imigracji żydowskiej w tych latach świadczy dobitnie, iż istnieje ścisły związek między położeniem gospodarczem i politycznem Żydów w djasporze a zwiększeniem się imigracji Żydów do Palestyny.

Dla porównania tych dwóch lat, charakterystycznych dla imigracji żydowskiej do Palestyny warto zaznaczyć, iż w roku 1925 ilość przybyłych do Palestyny kapitalistów wynosiła 9.399 osób (łącznie z członkami rodzin) czyli 27,8% całej imigracji w tym okresie, a w roku 1933 — 6.600 (głównie z Niemiec i St. Zjedn. Am. Pn.), czyli 21,8%. Dane statystyczne, stwierdzające mniejszą ilość kapitalistów przybyłych w 1933 roku w porównaniu z rokiem 1925 nie świadczą bynajmniej o mniejszym przypływie kapitałów. Przypływ kapitałów do Palestyny był w roku 1933 de facto większy niż w roku 1925. Chodzi bowiem o to, iż w roku 1933 do kategorji kapitalistów zaliczano jedynie osoby, posiadające powyżej ŁP. 1.000 podczas, gdy w r. 1925 do tej kategorji zaliczano również ludzi z kapitałem ponad ŁP. 500. Niezależnie od okrążenia kwot przyznawanych certyfika-

tów szły restrykcje, wprawdzie nieoficjalne, ale faktyczne, imigracyjne w stosunku do innych kategorji przesiedleńców (wykwalifikowani rzemieślnicy z kapitałem Ł. 250.—, specyficzne wypadki dla kapitalistów z Ł. 500.—, niezaliczanie wartości umowy, instalacyj, nieruchomości do kwoty Ł. 1.000 dla kategorji kapitalistów i t. p.), formalistyczne rygory oraz obostrzenie dla turystów. Możemy śmiało powiedzieć, iż tym kategorjom imigrantów zezwoleń wjazdu zupełnie nie dawano.

Ogółem przybyło do Palestyny wg. cyfr oficjalnych w roku 1933 30.327 Żydów, na ogólną liczbę 31.977 imigrantów, co wynosi około 95%. Największą ilość imigrantów żydowskich do Palestyny w roku ubiegłym dostarczyła Polska, a mianowicie: 13.125 osób, co wynosi 43,6%, oraz Niemcy — 5.392 osób, co wynosi 17.8% ogólnej liczby imigrantów.

Ilość certyfikatów przydzielonych Agencji Żydowskiej przez rząd palestyński w latach ostatnich przedstawiała się jak następuje:

Na jeden certyfikat przypadają przeciętnie conajmniej 2 osoby.

Kraje	paźdz. 1930 marzec 1931	kwiec.-wrzes. 1931	paźdz. 1931 marzec 1932	kwiec.-wrzes 1932	paźdz. 1932 marzec 1933	kwiec.-wrzes. 1933	paźdz. 1933 marzec 1934
Polska	405	—	—	590	1473	1310	1520
Rosja	125	75	75	60	34	20	80
Rumunja	87	—	—	99	288	350	340
Niemcy	20	—	—	45	118	1300	1725
Litwa	38	—	—	42	219	157	185
Łotwa	28	—	—	53	100	76	95
Czechosłowacja	20	—	—	31	91	62	65
Aden	80	—	26	65	159	133	175
In. kraje	47	—	—	165	498	542	1025
	850	75	101	1150	2980	3950	5210
Krewni w różnych krajach	180	270	120	550	1235	1000	—
Rezerwa w dysp. rządu palestyńskiego	450	155	129	300	285	550	290
Ogółem	1480	500	350	2000	4500	5500	5500

Tabelka wskazuje, iż ostatnie 3 kontyngenty półroczne certyfikatów (schedule) są prawie na jednym poziomie, chociaż w okresie tym nastąpiły wielkie przemiany w gospodarce palestyńskiej. Jak widać, mimo ożywionego tempa życia gospodarczego Palestyny, przypływu kapitału, zwiększenia się depozytów oraz wzrostu inwestycyj, rząd nie poczynił żadnych zmian w udzielaniu certyfikatów, przez co sam zaprzeczył istnieniu jakiej-

Imigracja żydowska do Palestyny w r. 1934 wg. kraju pochodzenia.

K r a j	ilość imigrantów
Europa środkowa	
(Niemcy, Gdańsk, Austrja, Czechosłowacja)	6.108
Europa wschodnia	
(Polska, Rosja, Rumunja, Litwa, Łotwa	
Estonja, Finlandja)	16.514
Europa południowa	
Bułgarja, Grecja, Jugosławja, Włochy,	
Hiszpanja, Portugalja, Węgry)	
Europa północna i zachodnia	1.725
(Belgja, Francja, Szwajcarja, Holandja,	
Skandynawja)	143
Inne kraje	5.837
Ogółem	30.327

kolwiek zależności między swą polityką imigracyjną a zdolnością absorbcyjną kraju. Depozyty w bankach palestyńskich wynoszą w chwili obecnej przeszło ŁP. 13 miljonów i w porównaniu z rokiem 1932 (wynosiły one wtedy ŁP. 5 miljonów) wzrosły o 160%. W roku ub. ożywiła się również w wielkiej mierze inicjatywa prywatna i wzmogło się tętno życia gospodarczego Palestyny, co znalazło szczególnie wyraz w znacznym przypływie kapitałów do kraju.

Przypływ kapitałów zilustrują nam oficjalne dane, dotyczące kapitalistów imigrantów w latach 1930—1933. W roku 1930 przybyło do kraju 178 kapitalistów, w roku 1931 — 233, w roku 1932 — 727, w r. 1933 — 3.250 (łącznie z rodzinami — 6.600).

W ostatnich latach dał się również zaznaczyć wielki wzrost plantacyj pomarańczowych. W roku 1931 plantacje pomarańczowe obejmowały obszar 64.500 dunamów, w r. 1932 — 94.000 dunamów, a w r. 1933 wynosiły już one 125.000 dunamów, czyli wzrost w 1933 r. w porównaniu z 1932 r. wynosił 33%.

W roku ubiegłym zaznaczyła się również poważna rozbudowa przemysłu krajowego. Powstało 468 przedsiębiorstw przemysłowych. Produkcja przemysłowa wzrosła z 2,5 miljona funtów w r. 1929 do przeszło 4 miljonów funtów w 1933 r. Kapitał inwestowany w zakładach przemysłowych wzrósł w ostatnich trzech latach o prawie 100%, a liczba zatrudnionych robotników wzrosła o 55%. Ożywienie dało się również zaznaczyć we wszystkich innych dziedzinach gospodarki narodowej. Powyższe dane ilustrują dobitnie niebywały rozwój gospodarczy kraju. Nic więc dziwne-

go, że społeczeństwo żydowskie zostało zaskoczone ostatniemi restrykcjami rządu palestyńskiego względem imigracji żydowskiej.

Ostatnio odczuwa się na rynku Palestyny wielki brak rąk roboczych, do czego przyczynia się skąpy przydział certyfikatów ze strony rządu palestyńskiego. Wiele prac zostaje zaniedbanych, a płace robocze wzrastają b. znacznie, co pociąga za sobą podrożenie kosztów produkcji, a tem samem zmniejszanie się zdolności konkurencyjnej przemysłu krajowego. Robotnik żydowski opuszcza prace w kolonjach i udaje się do miasta, gdzie go czeka większy zarobek. W konsekwencji zmniejsza się zastraszająco liczba robotników rolnych, co może pociągnąć za sobą katastrofalne skutki dla rolnictwa palestyńskiego. Walka o zniesienie ograniczeń imigracyjnych nie jest w chwili obecnej jedynie walką o umożliwienie bytu tysiącom Żydów, żyjących w djasporze, ale jest przejawem instynktu samozachowawczego w żydowskiej społeczności Palestyny, dążącej do utrzymania obecnego stanu „prosperity" w kraju.

N. SZWALBE

REFLEKSJE PALESTYŃSKIE

Targi Lewantyńskie ściągnęły w tym roku liczne rzesze turystów z Polski, nie bacząc na „misterne" przepisy administracji mandatowej, zrodzone w obawie przed napływem „nadkontygentowych" elementów z Europy Wschodniej.

Palestyna jest już doprawdy „en rogue" jako kraj turystyczny, ściągający highe life żydowski ze wszystkich zakątków świata.

Gdy przed trzydziestu laty Borochow trudził się nad „marksowskiem" uzasadnieniem poalej-sjonizm jako „procesu żywiołowego" dorzucił on na wszelki wypadek aforyzm o Palestynie, jako „hotelu międzynarodowym".

Nie brakło wówczas sceptyków, ironicznie kiwających głowami wobec fantastycznej perspektywy, wyśnionej w gorącej wyobraźni socjalistycznego djalektyka.

Bo jakże można było uwierzyć w szybki rozwój ruchu turystycznego, skoro drogę z Jaffy do Jerozolimy i Hajfy przebywano na dręczących nerwy dyliżaniach, skoro musiano „odrabiać" pieszo kręte ścieżyny górskie, korzystając w „najlepszym" wypadku z kosztownej lektyki. Zamieszkiwanie w brudnych hotelikach, spożywanie przypalonej baraniny przy zupełnym braku nabiału — nie było to doprawdy zachętą dla wycieczek „odpoczynkowych". Jedynie bardzo odważni i bardzo zawzięci ideowcy

ryzykowali podróż w niezbadaną krainę, która stać się miała ponownie ojczyzną żydowską.

Modernizacja Palestyny nastąpiła jednak w tak szybkiem tempie, że pobiła wszystkie rekordy amerykańskie. Palestyna zachowała specyficzny swój urok dzięki jaskrawym kontrastom cywilizacyjnym, które nie zdążyły jeszcze zlikwidować egzotyzmu epoki barbarzyńskiej. Najwspanialsze gmachy, będące ostatniem słowem sztuki architektonicznej nie usunęły z pola widzenia zczerniałych namiotów beduińskich. Czarne kozy pobekujące tuż pod oknami King-David-Hotel symbolizują niejako tradycyjną metodę brytyjskiego władcy, budującego stare obok nowego.

Mknące z błyskawiczną szybkością auta nie spędziły z asfaltowej szosy archaicznych wielbłądów i osiołków, używanych jeszcze za czasów Racheli jako środek lokomocji. Komunikacja samochodowa zdystansowała wszelako drogi żelazne, zbudowane zresztą częściowo dla celów strategicznych. Benzyna wyparła nietylko lądowy, lecz również morski kocioł parowy. W braku węgla płynne paliwo stało się głównym źródłem życia komunikacyjnego w Palestynie. Rurociąg łączący Mossul z Hajfą nadaje nowowybudowanemu tam portowi pierwszorzędne znaczenie strategiczno-gospodarcze. Linja napowietrzna Londyn — Hajfa — Kalkuta, mająca połączyć metropolję brytyjską z jej największemi posiadłościami w Azji, spotęguje niepomiernie rolę Palestyny jako kraju **pobrzeżnego,** bronionego jednocześnie od strony morza.

Hajfa jest stacją końcową linji kolejowej, prowadzącej do Egiptu przez Lud i Kantarę (415 km. długości, licząc do granicy egipskiej). Hajfa posiada połączenie kolejowe z Semachem i Akkoną, projektowane zaś linje kolejowe, względnie samochodowe Hajfa — Bagdad i Hajfa — Beiruth przyczynią się w najbliższej przyszłości do obrócenia tego gwałtownie już rozrastającego się miasta portowego w centralny ośrodek handlu światowego na Bliskim Wschodzie.

Hajfa staje się w naszych oczach „przedsionkiem Azji", stąd prowadzić będą najdogodniejsze drogi do Transjordanji, Iraku, Indji i Persji, a równocześnie najkrótszą drogą via Beiruth do Konstantynopolu i na Bałkany.

Hajfa w roli łącznika trzech kontynentów, a zarazem Hajfa-Karmel jako stacja klimatyczna, wprost oszałamiająca przepychem pejzażu górsko-morskiego — czyż można sobie wymarzyć szczęśliwszą kombinację czynników goegraficznych, gospodarczych, komunikacyjnych — no i historycznych!

Zazdrośnie spogląda na Hajfę stuprocentowo żydowski Tel-Awiw, upominający się słusznie o własny port, o własną bazę komunikacyjną.

Jaffa pozostała wraz ze swym niedostępnym i zaniedbanym portem pomnikiem szybko mijającej przeszłości turecko-arabskiej.

Tel-Awiw ukazał się w całej swej radosnej krasie podczas Targów Lewantyńskich, zademonstrował wobec swoich i obcych, że chce żyć i potrafi żyć w szalonym pędzie rozwojowym. Obchód 25-cio lecia tego bajecznego miasta był wyładowaniem młodzieńczej energji i niesłabnącej wiary odrodzonej społeczności żydowskiej.

Tel-Awiw jako twór żydowskiego genjusza urbanistycznego stanął do szlachetnej rywalizacji z Hajfą nie przesłoniwszy wszakże żydowskiej Palestyny **rolniczej,** przygotowującej hinterland dla obu tych miast o nieobliczalnych wprost możliwościach rozrostowych.

Obecny brak rąk roboczych w Palestynie

(pw) Sytuacja na rynku pracy obecnie wcale się nie polepszyła. Wszystkie gałęzie przemysłu domagają się dalszych sił wykwalifikowanych. Duża ilość przedsiębiorstw przemysłowych znajduje się w ciężkiej sytuacji. Kapitaliści inwestowali większe sumy, zakupili place po cenach dość wysokich, wybudowali gmachy fabryczne wg. najnowszych wymagań techniki, sprowadzili do kraju najnowocześniejsze maszyny z zagranicy, zamówili potrzebne surowce, a brak wykwalifikowanych rąk roboczych przeszkadza im w spełnianiu zamierzonych zadań. W wielu wypadkach maszyny sprowadzone z zagranicy leżą w skrzyniach niewypakowane, gdyż niema odpowiednich ludzi do ich montowania. Dotychczasowe interwencje u rządu palestyńskiego w sprawie zniesienia istniejących ograniczeń imigracyjnych nie odniosły należytych skutków. Według obliczeń przeprowadzonych przez Agencję Żydowską w samym przemyśle brak jest w chwili obecnej 6.000 robotników wykwalifikowanych. Również w wielkim stopniu odczuwa się brak wykwalifikowanych sił w budownictwie i do tej to gałęzi coraz bardziej przenika element arabski. To samo daje się spostrzec przy robotach w kolonjach. Roboty te niecierpiące zwłoki są wykonywane przez tysiące Arabów. Pozatem szereg projektów, zmierzających do zintensyfikowania gospodarki rolnej Palestyny, jak np. nawadnianie terenów oraz inne podobne prace nie mogą być w chwili obecnej wykonywane.

Bardzo energiczna akcja propagandowa jest obecnie przeprowadzana przez prowodyrów Histadrutu, celem mobilizacji czem większej liczby robotników do pracy w pardesach. Specjalna odezwa wydana w wielu tysiącach egzemplarzy zawiera uchwały w tej materji ze strony Centralnego Komitetu Wykonawczego „Histadrutu" i innych organizacyj. Wszystkie organizacje robotnicze starają się wpłynąć na robotników miejskich, by przeszli do pracy na plantacjach. Również robotnicy rolni Emeku i doliny Jordanu przyrzekli swą pomoc na plantacjach cytrusowych.

Rozwój przemysłu palestyńskiego w r. 1933

(pw) W roku 1933 zaznaczyła się poważna rozbudowa przemysłu krajowego. Poniższa tabela wskazuje na ilość przedsiębiorstw przemysłowych utworzonych w pierwszej połowie b. r.

Rodzaj przedsiębiorstwa	Ilość przedsiębiorstw	Ilość zatrudnionych robotników	Kapitał zainwestow. (w funtach palestyńskich)	Wartość produkcji (w funtach palestyńskich)
Przemysł Spożywczy (wody mineralne, wyroby cukiernicze, czekolada, kiełbaski, trunki, biszkopty)	19	164	2,500	41,000
Przemysł tekstylny	15	134	39,000	32,500
Konfekcja	130	331	19,000	53,500
Przemysł metalurgiczny	78	467	70,000	110,500
Przemysł drzewny	76	398	25,000	97,000
„ skórzany	52	115	6,500	23,500
„ drukarski i papiern.	26	85	5,000	12,000
„ chemiczny	8	62	13,500	23,500
„ budowlany	37	359	28.000	107,000
„ elektrotechniczny	8	57	5.000	18,500
Różne inne przedsiębiorstwa	39	124	9,500	16,500
Ogółem	488	2.300	246,000	535,500

Powyższa tabela ilustruje nam ilość powstałych przedsiębiorstw w rozmaitych miastach w Palestynie.

Miasta	Ilość przedsiębiorstw	Ilość zatrudnionych robotników	Kapitał zainwestow. (w funtach palestyńskich)	Wartość produkcji (w funtach palestyńskich)
Tel-Awiw	273	1,450	140,000	58,000
Hajfa	51	138	9,500	35,000
Jerozolima	70	176	9,500	26,000
Inne miasta	9	48	500	1,500
Kolonje	85	491	86,500	115,000
Ogółem	488	2,303	246,000	535.500

Jak widać z powyższej tabeli Tel-Awiw i Jaffa obejmują 56% przedsiębiorstw założonych w r. 1933. Pozatem założone w nich przedsiębiorstwa zatrudniają 63% ogólnej sumy nowozaangażowanych robotników, zużyły one 57% całego kapitału zainwestowanego w r. ub., przyczem produkcja tegoroczna wynosiła 67% zeszłorocznej produkcji. Produkcja przemysłowa wzrosła wg. danych Agencji Żydowskiej z 2,5 miljona funtów w r. 1929 do 4 miljonów w 1933 r. Ilość robotników zatrudnionych w przemyśle wzrosła z 11 tys. w roku 1930 do przeszło 19 tysięcy w r. 1933.

Agencja Żydowska przeprowadziła w r. ub. spis żydowskiego przemysłu i rzemiosła w Palestynie. Objął on 3.386 przedsiębiorstw przemysłowych i warsztatów rzemieślniczych, w których zatrudnionych było 19.510 osób. Kapitał zainwestowany w tych przedsiębiorstwach wynosił 5,25 miljona funtów, a ich produkcja roczna około 5 miljonów funtów. W r. 1933 utworzonych zostało 568 przedsiębiorstw, które zatrudniają 3.200 robotników. Szczególnie zaznaczył się w ostatnim roku rozwój przemysłu spożywczego. Pierwsze miejsce co do wielkości zainwestowanego kapitału zajmuje przemysł elektrotechniczny, w którym zainwestowany jest kapitał 1,5 miljona funtów.

Wzmożony ruch budowlany w Palestynie

(pw) Jedną z najważniejszych gałęzi gospodarki palestyńskiej jest w chwili obecnej budowa domów mieszkalnych oraz gmachów publicznych. W ostatnich czasach daje się zauważyć radykalna zmiana w systemie budowy domów. Zasadą nowego systemu budowy jest racjonalizacja pracy oraz zastosowanie materjałów budowlanych wyprodukowanych w przedsiębiorstwach przemysłowych, a nie jak dotychczas wytwarzanych na miejscu, na placu budowy. Dotychczasowy system budowy wytwarzał przeważnie domy typu arabskiego. Arabowie posługują się przy budowie ścian swych domostw kamieniem. Pozatem dachy ich domów oraz zewnętrzne urządzenia są b. prymitywne. Podłogi są cementowe. Budowa domów żydowskich odznacza się zużyciem wielkiej ilości betonu oraz żelbetonu, który służy do budowy ścian. Pozatem w domach tych wprowadzona jest instalacja wodna i elektryczna, przyczem cała ich budowa przystosowana jest do najnowowcześniejszych wymagań hygjeny. Warto również zaznaczyć, iż domy żydowskie częściej są budowane w stylu nowoczesnym przy specjalnym uwzględnieniu modernistycznych form okien i drzwi.

W budowlach palestyńskich rozróżnić należy trzy rodzaje ścian, a mianowicie:

1. Ściany budowane z kamienia o grub. 40—50 cm. Ściany takie są bardzo drogie i nie odpowiadają nowoczesnym wymaganiom.

2. Ściany budowane z cegieł. Budowy takie znajdujemy przeważnie w Tel-Awiwie, a ostatnio w Hajfie, gdzie została niedawno wybudowana nowa cegielnia, oraz 3 ściany betonowe oraz żelbetonowe.

Beton jest odpowiedni do budowy ścian, gdyż chroni on dostatecznie przed gorącem, zimnem, wilgocią i przed szumem.

Wzmagający się ruch budowlany w Palestynie przyczynił się do zwiększenia zapotrzebowania na beton oraz inne materjały budowlane. Poniższe dane wskazują na wzrost importu cementu do Palestyny.

Rok	Import
1931	4.724 tonn
1932	7.152 „
1933	39.308 „

Mimo wysokiego cła import cementu wzrósł w r. 1933 do ilości około 40 tys. tonn. Nadwyżka importu nad eksportem cementu w roku 1933 wynosiła około 33 tysięcy tonn wobec nadwyżki eksportu 3 do 4 tysięcy tonn nw dwóch poprzednich latach. Wielkie przedsiębiorstwo przemysłowe, produkujące cement pod firmą „Neszer" przedsięwzięło szereg kroków, celem zwiększenia swej produkcji, która w chwili obecnej wynosi już około ¼ miljona tonn rocznie.

Rozwój produkcji cementu napotyka na trudności w Palestynie, naskutek braku odpowiedniego żwiru i piachu. Według sprawozdania Związku Inżynierów i Architektów w Tel-Awiwie, okazuje się, iż w Palestynie istnieją jednak wielkie możliwości rozwoju produkcji cementu. Należy tylko przeprowadzać racjonalne mieszanie składników.

Z innych materjałów budowlanych wzrósł najbardziej import drzewa budulcowego na co wskazują następujące dane:

w r. 1931		w r. 1932		w r. 1933	
m³	ŁP.	m³	ŁP.	m³	ŁP.
56.965	153.381	74.922	184.267	115.619	253.777

Jak wynika z podanych cyfr import drzewa budulcowego w roku ostatnim wzrósł w porównaniu z rokiem 1932 o przeszło 50%. Warto zaznaczyć, iż drzewo budulcowe, sprowadzane do Palestyny jest najczęściej bardzo niskiego gatunku.

Podkreślić też należy, iż inwestycje w budownictwie palestyńskiem wynosiły 45% wszystkich kapitałów zainwestowanych przez Żydów w Palestynie w tym okresie.

Hodowla ryb w Palestynie

(pw) Rozróżniamy w Palestynie 3 rodzaje ryb: pierwsze otrzymane z hodowli, drugie — z wód słodkich, a trzecie ze słonych. W ciągu ostatnich 3-ch lat zintensyfikowano hodowlę ryb w Palestynie. Warunki klimatyczne są specjalnie dogodne dla hodowli, albowiem zimą wody nie zamarzają. Pierwsze próby racjonalnej hodowli przeprowadzone zostały w Mikwe Izrael. Obecnie hodowlę taką stosuje się w Mifrac Hajfa na gruntach, należących do Keren Kajemet Leisrael. Tereny te dawniej stanowiły nieużyteczne błota. Osuszono je i obecnie utworzono wielkie stawy p. n. Kordanja, posiadające odpowiednią wodę dla hodowli ryb. Przed kilkoma miesiącami sprowadzono z zagranicy ryby, przeznaczone dla zarybienia wspomnianych stawów. Co się tyczy połowu w wodach słonych, a to w morzu Śródziemnem i w Morzu Czerwonem (zatoka Akaba), jest on narazie dość nieznaczny. Arabowie posługują się przy tym połowie prymitywnemi bardzo środkami technicznemi, Żydzi saloniccy, którzy próbowali przeprowadzać połów w tych morzach, szybko zaniechali tych planów ze względu na przeszkody, wynikające z nieznajomości tamtejszych terenów i warunków połowu. Rozwój hodowli ryb w Palestynie przyczyni się w znacznej mierze do rozbudowy produkcji konserw rybnych. Latem, w morzach niedaleko brzegów, znajdują się wielkie ilości sardynek, któreby mogły być wykorzystane na konserwy. Warto zaznaczyć, iż rozbudowa przemysłu konserw rybnych przyczyniłaby się do zwiększenia zapotrzebowania na olej jadalny. Sfery zainteresowane zwróciły się do rządu palestyńskiego z żądaniem utworzenia przy Departamencie Rolnictwa i Lasów specjalnego Wydziału dla Spraw Hodowli Ryb. Co się zaś tyczy połowu ryb niehodowanych sztucznie to warto zaznaczyć, iż zmalał on znacznie w roku ostatnim. Specjalnie połów ten zmalał w morzu Kineret, a to naskutek wybudowania wielkiej tamy na Jordanie przez towarzystwo elektryfikacyjne Ruttenberga.

Według twierdzeń fachowców ilość ryb zmniejszyła się w tym morzu znacznie, a pozatem koncentrują się one dokoła wspomnianej tamy i połów jest nieregularny i utrudniony.

Sezon połowu ryb w Kineret trwa około 5 miesięcy: luty — czerwiec. Średnia ilość połowu wynosi 1,5 miljona tonny dziennie. Głównemi ośrodkami połowu są punkty: dookoła mostu Deganji oraz ujście Jordanu do Kineret.

W sezonie zatrudnionych jest przy połowie ryb około 500 osób. Rząd palestyński wydał ostatnio zarządzenie zabraniające posługiwania się przy połowie dynamitem, albowiem okazało się, iż w tym wypadku uśmierca się

99% ryb, a zaledwie 1% wydobywa się w stanie zdatnym do spożycia. Obecna tygodniowa konsumcja ryb w Palestynie wynosi 25 tonn. Morze Kineret dostarcza zaś w sezonie zaledwie 10 tonn.

Połów ryb w Hule, w Jaffie, Hajfie i Akko jest b. mały i Palestyna wobec tego zmuszona jest wwozić większe transporty ryb z zagranicy, a zwłaszcza z Syrji, Iraku i mniej z Egiptu. Warto zaznaczyć, iż ryby syryjskie są konkurencyjne na rynku palestyńskim i z powodzeniem wypierają ryby palestyńskie ze względu na ich taniość.

Nadwyżka budżetowa rządu palestyńskiego

(pw) Palestyna jest jedynym krajem na świecie, który stale posiada dodatnie saldo budżetowe. Rezerwy kasowe rządu palestyńskiego stale wzrastają i tak nadwyżka budżetowa rządu palestyńskiego w dniu 31 grudnia 1933 roku wynosiła ŁP. 2.144.419. Warto zaznaczyć, iż na początku tegoż roku budżetowego, czyli w dniu 1 kwietnia rezerwy kasowe rządu wynosiły ŁP. 1.203.295. W dziesięciu więc pierwszych miesiącach roku budżetowego 1933 nadwyżka wzrosła o ŁP. 914.124. W styczniu 1934 r. dochody rządu wynosiły ŁP. 417.369, a wydatki — ŁP. 220.043, czyli nastąpił dalszy wzrost rezerw kasowych rządu palestyńskiego o ŁP. 197.326. Ogólna kwota rezerw kasowych wynosiła więc w końcu b. r. ŁP. 2.341.745 i można przypuszczać, iż do końca bieżącego roku budżetowego rezerwy kasowe wzrosną do wysokości 2,5 miljona funtów. Dochody rządu palestyńskiego z ceł wwozowych wynosiły w roku budżetowym 1933/34 około ŁP. 1.800.000, czyli prawie o 50% więcej niż w roku budżetowym 1932/33. Budżet na rok 1934/35 przewiduje dochody na sumę ŁP. 3.500.000, a wydatki na sumę ŁP. 3.250.000. Obliczenia te przeprowadzane były opieszale i niema najmniejszej wątpliwości, iż dochody będą o wiele większe od preliminowanych.

PRZEGLĄD PRASY

Światła i cienie gospodarki palestyńskiej

W prasie ukazał się wywiad z p. LEONEM LEWITE, Prezesem Zarządu Polsko-Palestyńskiej Izby Handlowej, który podajemy in extenso.

Jeżeli chodzi o wrażenia ogólne, to każdego — kto poraz pierwszy lub też po dłuższej przerwie przybywa do Palestyny — uderza obecny rozmach i tempo pracy w przemyśle, plantacjach pomarańczowych, budownictwie, zadziwia ogromny (jak dla tak małego kraju) ruch, przedewszystkiem zaś ten wyjątkowy w obecnych czasach nastrój ludzi zadowolonych — pracujących, zarobkujących, przejętych świadomością radosnej twórczości, korzystających z absolutnej swobody i wolności. Zdawaćby się mogło, że ludzie ci nie znają trudności wewnętrznych czy gospodarczych, gdyż tak są pochłonięci swemi sprawami, że nie mają czasu na politykowanie i dyskutowanie.

Bardzo trafnie określił mi sytuację pewien wybitny przemysłowiec, uchodźca z Niemiec (organizujący wielkie przedsiębiorstwo przemysłowe na miejscu): „Palestyna jest to kraj nieograniczonych trudności, a zarazem nieograniczonych możliwości; w przezwyciężeniu tych trudności znajdujemy właśnie największą satysfakcję i zadowolenie."

Tym duchem pionierskim ożywione są różne elementy twórcze w Palestynie, stąd też ich entuzjazm i wytrwałość oraz poczucie odpowiedzialności, które udzielają się także ludziom dalekim od idealizmu.

Obecny szybki rozwój gospodarczy Palestyny mamy do zawdzięczenia przedewszystkiem inicjatywie prywatnej, która w ciągu 3-ch ostatnich lat stworzyła podstawy do dalszej rozbudowy Palestyny; 300 tysięcy Żydów, zamieszkałych już w Palestynie, stanowi trwałą podwalinę dalszego biegu i formy życia gospodarczego, stając się decydującym czynnikiem w życiu gospodarczem kraju. Czego dokonać może inicjatywa prywatna, przykładem służyć mogą ostatnie Targi Lewantyńskie w Tel-Awiwie, zorganizowane bez jakiegokolwiek bądź poparcia czy subsydjum rządowego, wzgl. samorządowego, a stojące pod każdym względem na wysokości zadania. Dalszemi przykładami są: nowa dzielnica fabryczna pod Tel-Awiwem w Ramath Gan, powstała w cągu 3-ch lat, dziesiątki tysięcy dunamów nowych plantacyj pomarańczowych, nowe dzielnice handlowo-przemysłowe w Tel-Awiwie, Jerozolimie i Hajfie.

Stwierdzając obecną „prosperity" w kraju, kiedy plantacje i nieruchomości dają swym właścicielom wysokie oprocentowanie kapitałów, kiedy

młody przemysł znakomicie się rozwija, a fabryki i warsztaty pracują na 2 — 3 zmiany, nie należy jednak przymykać oczu na niektóre ujemne strony obecnego szybkiego rozwoju, na niektóre braki i bolączki. Brak wykwalifikowanych fachowców — rzemieślników i robotników — szczególnie ujemnie odbija się na solidności nowowznoszonych budowli oraz na jakości produkcji palestyńskiej; ogólny zaś brak rąk roboczych, wywołany niczem nieuzasadnionemi ograniczeniami imigracyjnemi rządu palestyńskiego, spowodował gwałtowną zwyżkę płac roboczych w mieście i w dalszym swym skutku ucieczkę robotnika rolnego ze wsi do miasta. Wynikający stąd stan rzeczy osłabia znacznie zdolność konkurencyjną młodego przemysłu palestyńskiego z jednej strony i wywołuje zaostrzenie walki klasowej. Niedomagania te są też po części wywołane niewłaściwym podziałem certyfikatów, odbywającym się na zasadzie klucza partyjnego i wpływów stronnictw.

Z drugiej strony brak rąk roboczych oraz gruntów nie pozwala na rozwinięcie ruchu budowlanego na taką skalę, jaka niezbędna jest dla zaspokojenia obecnych potrzeb mieszkaniowych, co wywołuje w miastach gwałtowną spekulację — nieodłączne zjawisko we wszystkich nowobudujących się krajach kolonizacyjnych. Ostatnie zarządzenia (Tel-Awiw) niewątpliwie ukrócą te szkodliwe objawy. Dający się zaobserwować niezdrowy pęd nowoprzybywających imigrantów do osiedlania się przeważnie w miastach tłomaczy się częściowo brakiem odpowiedniego poważnego towarzystwa parcelacyjnego, któreby umożliwiło im nabywanie małych parceli, nadających się do prowadzenia mieszanego gospodarstwa rolnego.

Dalszy pomyślny rozwój plantacyj oraz średniego i drobnego przemysłu jest zależny od spełnienia całego szeregu postulatów, wymagających możliwie szybkiej realizacji. Do postulatów tych zaliczyć należy założenie wielkiej organizacji eksportowej, której zadaniem byłoby zdobywanie nowych rynków zbytu dla produkcji palestyńskiej, uregulowanie palących spraw transportowych i celnych, należyta propaganda hasła „Toceret Haarec" — popierania produkcji krajowej — w Palestynie i w golusie, założenie na szeroką skalę zakrojonego specjalnego biura informacyjnego, któreby umiejętnie obsługiwało przesiedleńców, turystów i zainteresowane organizacje w djasporze w kierunku planowego powstawania przemysłu w Palestynie, wybudowanie większych gmachów fabrycznych, w których drobni i średni przemysłowcy mogliby uzyskać odpowiednio urządzone dla swoich potrzeb lokale i t. d.

Znaczną poprawę można skonstatować w stosunkach kredytowych; istniejący bank hipoteczny powiększył pięciokrotnie swój skromny kapitał, co wraz z emisją obligacyj (znajdujących chętnych nabywców), przyczyni się do ułatwienia budownictwa i zmniejszenia stopy procentowej na rynku

prywatnym. Większe banki palestyńskie (a przedewszystkiem Anglo-Palestine Bank) otworzyły ostatnio drobnym i średnim przemysłowcom niewielkie kilkuletnie kredyty, co jednak nie może zastąpić potrzeby tanich kredytów długoterminowych, udzielanych przez specjalny większy bank przemysłowy.

Odczuwa się również dotkliwie brak banku agrarnego, któryby mógł udzielać długoterminowych tanich kredytów rolnikom i plantatorom. Założony niedawno Chemiczny Instytut Badawczy i rozszerzona działalność stacyj doświadczalnych przyczynia się w dużym stopniu do ulepszenia i zróżniczkowania produkcji rolnej, do uruchomienia rozmaitych gałęzi przemysłu rolnego i przetworów rolnych.

Całokształt tak szybko rozwijającej się gospodarki palestyńskiej wymaga odpowiedniego kierownictwa. Niema niestety dotychczas autorytatywnej instancji gospodarczej w kraju, niema poważnie kierującej ręki, któraby mogła opanować obecny chaos, potrafiła opracować pewien plan gospodarczy i skoordynować inicjatywę poszczególnych organizacyj i jednostek. Obecna kadłubowa Egzekutywa Agencji Żydowskiej nie ma niestety w swojem gronie jednostek, mających zrozumienie i zainteresowanie dla wyżej wymienionych zagadnień i mogących zrealizować je. Należy zatem, możliwie w najkrótszym czasie, zorganizować Radę Gospodarczą, którаby dysponowała odpowiednim aparatem specjalistów i rozporządzała odpowiednim budżetem. W skład takiej rady powinni wejść odpowiedni fachowo doświadczeni przedstawiciele świata gospodarczego, niezależnie od ich przynależności partyjnej.

Ale bez względu na światła i cienie palestyńskiego życia gospodarczego należy przypuszczać, że nawet przy obecnych, tak bardzo szkodliwych dla Palestyny, ograniczeniach imigracyjnych administracji mandatowej (11—12.000 certyfikatów rocznie), ludność żydowska będzie wzrastała o 35 — 40 tysięcy osób rocznie, nie wliczając przyrostu naturalnego. Palestyna jest bowiem obecnie jedynym ośrodkiem imigracyjnym na świecie, a biorąc pod uwagę warunki polityczne i gospodarcze golusu — nie można się spodziewać zmniejszenia żywiołowego pędu mas żydowskich do Palestyny. Przypływ ludzi i kapitałów jest więc najlepszą gwarancją i zabezpieczeniem przed kryzysem — który, zdaniem pesymistów, nastąpić może za lat kilka.

W szlachetnym wyścigu pracy i inicjatywy prywatnej, który zaobserwować możemy w budującej się Palestynie, żydowstwo polskie zajmuje jedno z pierwszych miejsc; dopiero obecnie zaczyna się należycie oceniać rolę i znaczenie Żydów polskich w dziele odbudowy Siedziby Narodowej. Oni to już w r. 1924/25 byli pierwszymi pionierami średniego i drob-

nego przemysłu, a i obecnie są budowniczymi różnych odcinków życia gospodarczego.

Żydzi polscy nie zajmują właściwego miejsca w życiu społecznem Palestyny: w instytucjach samorządowych, organizacjach gospodarczych i t. p.; tem też tłomaczy się fakt, że nie odgrywają oni tej roli, jakaby im się należała według ich stanu liczebnego (przeszło 100.000 Żydów polskich zamieszkuje w Palestynie). Z drugiej strony Żydzi polscy przynieśli ze sobą do Palestyny niektóre negatywne właściwości, jak chorobliwe zróżniczkowanie (w Tel-Awiwie mamy już 2 związki Żydów polskich i jeden związek sjonistów z Polski), co potęguje rozbicie iszuwu palestyńskiego, a co najważniejsze doprowadza do tak bardzo szkodliwych walk o hegemonję, prestiż i ambicję grup lub jednostek. Na szczęście szerszy ogół mało się interesuje polityką, gdyż jest całkowicie pochłonięty ciężką pracą codzienną.

Fakt, że w r. 1933 przybyło do Palestyny około 15.000 Żydów z Polski, t. j. przeszło 40% ogólnej imigracji, stwarza wciąż większe możliwości zacieśnienia stosunków między Polską a Palestyną. Okoliczność ta przyczynia się w znacznym stopniu do powiększania obrotów handlowych między obydwoma krajami. Pod tym względem Wystawa Polska na Targach Lewantyńskich, które odbyły się w Tel-Awiwie, w okresie od 24 kwietnia do 5 czerwca b. r., zorganizowana przez Polsko-Palestyńską Izbę Handlową, odegrała niewątpliwie dużą rolę w zaznajomieniu sfer handlowych Palestyny i sąsiednich krajów z produkcją polską i nawiązaniu bezpośrednich stosunków handlowych między importerami lewantyńskimi a eksporterami polskimi.

Poważni przedstawiciele różnych instancyj rządowych, samorządowych i gospodarczych, którzy w związku z Targami zwiedzili ostatnio Palestynę, podziwiali postępy i rezultaty żydowskiego dzieła kolonizacyjnego i z całym zrozumieniem odnieśli się też do Palestyny, jako terenu wzmożonej aktywności gospodarczej i imigracji żydowskiej, oraz do roli, jaką Palestyna odegrać może w handlu między Wschodem a Zachodem. Przedstawiciele ci mieli też możność zaznajomienia się z zagadnieniami i postulatami gospodarki palestyńskiej i odnieśli się do nich z całem zrozumieniem i zainteresowaniem. Pozwala to nam spodziewać się zapoczątkowania konkretnych poczynań ze strony polskich sfer rządowych i gospodarczych w kierunku realizacji tych postulatów.

Targi Lewantyńskie w Tel-Awiwie, które odbyły się w okresie od 26 kwietnia do 4 czerwca r. b. wywołały wielkie zainteresowanie w prasie polskiej i żydowskiej. Prasa zamieściła artykuły poświęcone Targom oraz specjalne z nich korespondencje. Dzienniki „Hajnt“ i „Mnment“ wydawały

przez okres trwania Targów specjalne tygodniki, w których informowały o Palestynie, a szczególnie o Targach.

„Gazeta Polska“ z dnia 1 czerwca b. r. zamieszcza artykuł sprawozdawczy o Targach pióra Dr. Bogdana Rychtera. Autor żywo i barwnie przedstawia sukcesy rozmaitych krajów na tegorocznych Targach i zaznacza, iż udział Polski w tych ostatnich był pod względem ilości eksponatów i wielkości pawilonów, imponujący.

„Głos Poranny“ zamieszcza artykuły red. Stefana Nirensteina o Targach Lewantyńskich. Autor na wstępie wskazuje na trudności czynione przez czynniki angielskie wystawcom zagranicznym. Władze palestyńskie nietylko, że faworyzowały wystawcę angielskiego, ale czyniły specjalne trudności przy transporcie eksponatów innych wystawców. M. in. autor pisze: „Miałem możność zetknięcia się w porcie z komisarzem wystawy włoskiej, który opowiadał mi o trudnościach i szykanach ze strony władz portowych“. Zdaniem autora port Jafski oraz nowobudowany port hajfski nie są w stanie spełniać swego zadania wobec stale wzrastającego ruchu towarowego. Wszelkie poczynania ze strony społeczeństwa żydowskiego w kierunku zrealizowania projektu wybudowania nowego portu w Tel-Awiwie, zostają przez rząd angielski nieuwzględniane.

O wielkim zainteresowaniu Palestyną w ostatnich czasach świadczą liczne reportaże o tym kraju, zamieszczane ostatnio w prasie.

Łódzki „Głos Poranny“ zamieszcza szereg artykułów p. Jana Urbacha o Palestynie. Autor przedstawia obrazowo bogatą mozaikę życia palestyńskiego.

„Nowy Dziennik“ z dnia 23 maja r. b. zamieszcza reportaż pióra d-ra Zylberfeniga. Autor w sposób dość barwny przedstawia różnicę stopy życiowej Żyda i Araba w Palestynie. Zdaniem autora nawet prymitywne baraki Żydów, przypominają amerykańskie obozy campingowe. Dziennik „Chwila“ zamieszcza szereg reportaży pióra d-ra F. Rottenstreicha. Autor opisuje obecne tętno życia gospodarczego Palestyny, przyczem zaznacza, iż ostatnia imigracja Żydów niemieckich przyczyniła się w znacznym stopniu do rozbudowy gospodarki i do powstania nowych gałęzi produkcji.

Wielkie poruszenie w prasie hebrajskiej i żydowskiej w Polsce wywołał ostatni, niczem nieuzasadniony, skąpy przydział certyfikatów.

„Haarec“ z dnia 23 maja w artykule wstępnym, występuje ostro przeciwko władzom mandatowym, które przez swoje zarządzenia podważają podstawy rozwijającej się pomyślnie gospodarki palestyńskiej. Pismo wskazuje na obecny pomyślny stan gospodarczy kraju i przedstawia obecnie Palestynę, jako kwitnącą oazę w ogólnym okresie kryzysu i depresji gospodarczej. Ostre artykuły, wymierzone przeciwko rządowi palestyń-

skiemu zamieszcza „Haolam", centralny organ światowej organizacji sjonistycznej. W artykułach przytoczone są dane, dotyczące obecnego stanu rolnictwa, przemysłu i handlu w Palestynie. Autorzy dochodzą do wniosku, iż rząd palestyński przez swoje ostatnie zarządzenia zamierza albo nie dopuścić do dalszej inwestycji kapitałów żydowskich, gdyż przez uniemożliwienie dopływu rąk roboczych do Palestyny zniechęca się finansistów żydowskich do dalszej pracy w tym kraju, albo do przymusu zatrudnienia robotników arabskich i do wstrzymania wzrostu ludności żydowskiej w kraju.

„Dawar" w artykułach swych przytacza szereg danych statystycznych, wskazujących na tendencyjne postępowanie rządu palestyńskiego i na jego posunięcia niezgodne z objektywnemi warukami kraju i jego zdolnościami absorbcyjnemi.

„Nowy Dziennik" w artykule „Przeciwko czemu protestujemy" występuje z ciężkiem oskarżeniem przeciwko rządowi palestyńskiemu. Rząd ten zdaniem autora nie liczy się w zupełności ze zdolnością absorbcyjną kraju „w chwili gdy jest dość miejsca dla pracy 20.000 Żydów rząd zezwala na imigrację dla 5.000 Żydów, zamykając bramy Palestyny przed Żydami, dla których jedynym ratunkiem jest Palestyna". Autor wskazuje również na obecny ciężki stan polityczny i materjalny żydostwa w djasporze i apeluje do opinji publicznej Anglji, aby ta zrozumiała, że „istnieje organiczny związek między tragedją mas żydowskich w Europie, a odbudową Palestyny i że dotychczasowy system unicestwienia wielkiego dzieła Żydów w Palestynie musi się skończyć".

„Nasz Przegląd" z dnia 4 czerwca zamieszcza artykuł d-ra J. Milejkowskiego, występującego przeciwko obecnej polityce angielskiej na terenie Palestyny, która odznacza się egoizmem imperjalistycznym.

„Hajnt" wskazuje na pauperyzację mas żydowskich w djasporze, na ciężkie warunki moralne i polityczne oraz na konieczność jaknajszybszej budowy Siedziby Narodowej w Palestynie. Dziennik ten występuje ostro przeciwko ostatnim zarządzeniom władz administracyjnych Palestyny, które tworzą niejako hamulec, powstrzymujący wyładowanie się energji żydowskiej.

„Moment" w Nr. 126 ostro występuje przeciwko ostatnim ograniczeniom imigracyjnym, stosowanym przez rząd palestyński. Uważa on je za wielki cios dla żydostwa specjalnie w chwili obecnej, gdy wojujący antysemityzm rozpanoszył się po Europie i gdy w samym sercu jej restytuowane zostało państwo o charakterze średniowiecznym. Pismo wskazuje, iż Palestyna może w chwili obecnej, gdy wszystkie kraje zamknięte są dla imigracji stać się ośrodkiem ratunku i wyzwolenia dla szerokich mas żydowskich.

„Unzer Expres" w numerze 128 podkreśla z naciskiem, iż zarządzenia imigracyjne rządu palestyńskiego dotknęły w pierwszym rzędzie masy żydowskie w Polsce, odczuwające potrzebę imigracji. Autor artykułu oskarża Anglję o zdradę swoich najelementarniejszych zobowiązań ciążących na niej, jako na mandatarjuszce Siedziby Narodowej.

„Hajnt" z dnia 4 czerwca b. r. zamieszcza wywiad z jednym z najwybitniejszych współczesnych pisarzy polskich, Andrzejem Strugiem. Andrzej Strug wyraża się z podziwem o Palestynie i w mocnych słowach wyraża zachwyt dla chaluców, tworzących to wielkie dzieło, jakiem jest obecnie Palestyna. „Nie spodziewałem się ujrzeć tak cudownego dzieła jak to, które stworzyłi Żydzi". Jestem poprostu oczarowany pracą chaluców, którzy zdołali z piasków i pustyni, gór i dołów stworzyć piękne miasta i urocze kolonje. Chaluc w Palestynie świadomy jest, iż ponosi odpowiedzialność za wyzwolenie narodu i za budowę siedziby narodowej dla Żydów. Młodzieniec żydowski udaje się do Palestyny nie w celu polepszenia swego bytu materjalnego, lecz z pobudek ideowych, jakie stawiają przed nim obowiązki narodowe. Gotów jest on do zniesienia najcięższych trudów i mozolnej pracy, byle tylko zdobyć spowrotem kraj macierzysty", Na zakończenie swego wywiadu Andrzej Strug zaznaczył, iż jest głęboko przekonany, że budująca się Palestyna stanie się już na zawsze Siedzibą Narodową Żydów.

P. W.

KOMUNIKATY

Polsko-Palestyńskiej Izby Handlowej

POSIEDZENIA RADY I ZARZĄDU. POLSKO-PALESTYŃSKIEJ IZBY HANDLOWEJ.

W ciągu ostatnich tygodni odbyły się 2 posiedzenia członków Rady i Zarządu Polsko-Palestyńskiej Izby Handlowej, na których rozpatrywane były sprawy Targów Lewantyńskich, turystyki do Palestyny oraz ułatwień dla importu produktów palestyńskich do Polski. Na posiedzeniach tych Prezydjum Zarządu zostało upoważnione do podjęcia szeregu różnych interwencyj u miarodajnych instancyj zarówno w Polsce jak i w Palestynie.

TURYŚCI Z POLSKI NA TARGACH LEWANTYŃSKICH.

Na podstawie obliczeń, dokonanych przez Izbę, wyjechało z Polski do Palestyny na Targi Lewantyńskie około 500 turystów, przeważnie kupców i przemysłowców, z pośród których wielu uczestniczyło na Targach w charakterze wystawców. Z powyższej cyfry około 400 osób brało udział w przejazdach grupowych, organizowanych przez Izbę, a tem samem korzystało z szeregu ułatwień, z których najważniejszem było zwolnienie z obowiązku składania depozytu w Konsulacie Brytyjskim.

PRACE KOMISJI STUDJÓW.

W okresie letnim, naskutek egzaminów względnie wyjazdu szeregu członków Komisji Studjów, prace tejże zostają przerwane.

MUZEUM W TEL-AWIWIE.

W związku z jubileuszem 25-lecia istnienia Tel-Awiwu, szereg osób nadesłało lub też osobiście ofiarowało muzeum, założonemu w Tel-Awiwie

przez burmistrza M. Dizengoffa, wiele bardzo cennych przedmiotów. Pomiędzy ofiarodawcami nie brakowało również osób pochodzących z Polski. Zarząd muzeum zwraca się za pośrednictwem Izby z gorącym apelem o poparcie tej placówki kulturalnej w jedynem, wyłącznie żydowskiem mieście.

Osoby, które posiadają przedmioty sztuki i pragną ofiarować je muzeum w Tel-Awiwie, zechcą łaskawie zgłosić się do biura Izby, względnie skomunikować się telefonicznie. (Nr. tel. 5.21-06).

NA WYWCZASY LETNIE DO PALESTYNY.

Obecna „prosperity" palestyńska, stały rozwój i rozkwit kraju, brak rąk roboczych oraz stały napływ kapitałów zwiększają zainteresowanie ogółu społeczeństwa w Polsce tym krajem. Zainteresowanie to wyraża się stałym wzrostem ruchu turystycznego do Palestyny.

Ruch turystyczny przybiera na sile w miesiącach letnich, gdy wiele osób korzysta z urlopów, a szczególnie odnosi się to do przedstawicieli wolnych zawodów, dla których Palestyna stanowi wielce interesujące i przyjemne miejsce wypoczynkowe.

Polsko-Palestyńska Izba Handlowa w zrozumieniu potrzeby racjonalnej organizacji ruchu turystycznego do Palestyny, urządza okrętem „Polonia" wycieczki grupowe, kierowane przez Konstancę, Konstantynopol, Ateny i Egipt do Hajfy.

Turyści, zwiedzający Palestynę, mają możność poznać w ten sposób najpiękniejsze zakątki świata oraz zabytki historyczne Bizancjum, Grecji i starożytnego Wschodu.

BIURO INFORMACYJNE DLA SPRAW POWIERNICZYCH W PALESTYNIE.

Izba prowadzi biuro informacyjne, udzielające wszelkich informacyj, dotyczących spraw powierniczych w Palestynie, jak np. administracji pardesów i innych nieruchomości, tranzakcyj, kupna i sprzedaży, przenoszenia tytułów własności.

Wobec licznych trudności, a przedewszystkiem ze względu na wielką odległość między Palestyną a Polską, działalność tego rodzaju przyczynia się do zacieśnienia stosunków między temi dwoma krajami.

J E D Y N A

Regularna Komunikacja Okrętowa

pod Polską Banderą

do

PALESTYNY

okrętem „POLONIA“ 15.000 ton

LINJI POLSKO-PALESTYŃSKIEJ

Polskiego Transatlantyckiego
Towarzystwa Okrętowego S. A.

informacja i sprzedaż biletów

LINJA POLSKO-PALESTYŃSKA

CENTRALA: WARSZAWA, MARSZAŁKOWSKA 116

Oddziały:

Gdynia — Dworzec Morski

Lwów — Kopernika 3

Kraków — Lubicz 3

Rzeszów — Grottgera 104.

KRONIKA

PALESTYNA

Polityka

W/G DONIESIEŃ PRASY palestyńskiej ma przybyć wkrótce do Palestyny francuski minister kolonji. Przyjazd ten pozostaje w związku z ostatnią zmianą w orjentacji polityki francuskiej, zmierzającej do wzmocnienia wpływów Francji w tych krajach. Minister francuski zwiedzi również Syrję i Egipt.

WZMOŻONA DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZKU MŁODZIEŻY ARABSKIEJ. Związek młodzieży arabskiej w Jaffie rozwija ostatnio silną propagandę przeciwko sprzedaży ziemi Żydom. Grupy młodzieży arabskiej odwiedzają systematycznie wsie, w których agitują przeciwko wyzbywaniu się ziemi.

Rolnictwo

KOLONIZACJA ŻYDÓW NIEMIECKICH. Grupa kapitalistów zakupiła w okolicach Jerozolimy obszar składający się ze 180 dunamów. Teren ten będzie stopniowo powiększany do 400 dunamów. Mają na nim być skolonizowani Żydzi niemieccy, którzy zajmą się gospodarką mleczną i hodowlą drobiu.

OGRODNICZA STACJA DOŚWIADCZALNA. „Palestine Gazette" donosi, że ogrodnicza stacja doświadczalna w Bejsanie będzie nosiła charakter publiczny. Stacja podlega Departamentowi Rolnictwa przy Rządzie Palestyńskim i ma pewne określone zadania w rozwoju rolnictwa krajowego.

DZIAŁALNOŚĆ SPÓŁDZIELNI HANDLOWO - ROLNICZEJ „HAMASZBIR - HAMERKAZI". Ostatnio ogłoszone zostało sprawozdanie z działalności spółdzielni „Hamaszbir-Hamerkazi". Ze sprawozdania wynika, iż w roku ubiegłym obrót spółdzielni wynosił Ł. 122.000, z czego Ł. 35.000 otrzymano ze sprzedaży produktów krajowych. Czysty zysk otrzymany z tranzakcyj handlowych wynosił Ł. 2.094 „Hamaszbir-Hamerkazi" z otrzymanego czystego zysku wyznaczyła Ł. 1200 na cele instytucyj społecznych i wychowawczych. Spółdzielnia „Hamaszbir-Hamerkazi" postanowiła rozszerzyć swoją działalność: dostarczać członkom wszelkich produktów i materjałów potrzebnych przy plantowaniu, robotach nawadniających, transporcie i t. p.

WODA DLA PLANTACJI W EMEK IZREEL. Konieczność wiercenia studni w Emek Izreel staje się nakazem chwili. Okoliczne plantacje cytrusowe rozrastają się coraz bardziej i wymagają większych ilości wody.

Koszta wiercenia wynosić będą Ł. P. 2.000 i Keren Hajesod da na ten cel połowę potrzebnej sumy.

ROSZ PINA. W ostatnich latach gospodarka kolonji opierała się przeważnie na gospodarce zbożowej i na plantacjach tytoniu. Tytoń sprzedawany był przeważnie do Polski. Jednak ostatnio Polski Monopol Tytoniowy przestał zakupywać palestyński tytoń, a wewnętrzne zapotrzebowanie na ten artykuł przez miejscowe fabryki nie jest

znaczne. Warto zaznaczyć, iż z palestyńskich fabryk, jedynie fabryka d-ra Mozesa i Waśkiewicza zakupuje wyłącznie tytoń palestyński z okolic Rosz Pina. Inne natomiast fabryki, jak Carmen Dik Wasalti w Hajfie oraz fabryka Maspero w Jaffie, dotychczas nie czyniły swych zakupów w Rosz Pina. Mimo usilnych starań, fabryki te nadal zakupują tytoń w innych miejscowościach.

ZICHRON JAKOW. Budowa szos w kolonji posuwa się znacznie naprzód. Przy pracy tej zatrudnionych jest obecnie 30 osób, z których większość stanowią Arabowie. Ostatnio odbyło się ogólne zebranie właścicieli winnic. Na zebraniu tym stwierdzono znaczny rozwój produkcji win w Palestynie. W roku ubiegłym kolonja wyprodukowała o 50% więcej wina, niż w roku poprzednim.

GEDERA. Kolonja ta obejmuje 9.000 dunamów, z czego część zajmują winnice, część ogrody pomarańczowe, a część gospodarka zbożowa. Każdy kolonista prowadzi również gospodarkę mleczną. Mleko kolonji wysyłane jest do Tel-Awiwu.

W kolonji rozpowszechniona jest również hodowla drobiu. Drób oraz jaja sprzedawane są również w Tel-Awiwie. Obecnie przebywa w kolonji 90 rodzin, co stanowi 400 osób. Młodzież kolonji pracuje w pobliskich osiedlach, a zarobki swoje oddaje rodzicom na rozszerzenie gospodarki. Warto zaznaczyć, iż młodzież przywiązana jest do kolonji i nawet ci, którzy odbyli wyższe studja zagranicą, osiedlają się w kolonji.

TEL-JOSEF. Ostatnio rozszerzono znacznie prace nawadniające. Na obszarze 580 m. zasiano zboże, na 260 m. zasiano koniczynę, która udała się wyśmienicie. Obecnie przystępuje się do zasiania durry na obszarze 150 dunamów. Winnice rozbudowują się znakomicie i przynoszą niezłe dochody. Średni zbiór winnic w roku ubiegłym wynosił 900 kg. z 1 dunama. 7 dunamów obszaru zasadzonego śliwami, wydają już owoce. W roku przyszłym będzie owocować dalszych 7 dunamów. Produkcja mleka w kolonji wynosi przeszło 1.000 litrów dziennie. Produkcja jaj w kolonji wynosiła w roku ubiegłym 30.000 sztuk. W kolonji odczuwa się brak wolnych mieszkań. Niektóre prace budowlane musiały być zaniechane, wskutek braku wykwalifikowanych rąk roboczych. Obecnie buduje się w kolonji 3 większe budowle dla 40 dzieci niemieckich, które tutaj będą wychowywane.

NAHALAL. Sprawa otrzymania dostatecznej ilości wody na potrzeby gospodarki rolnej jest w chwili obecnej najaktualniejszą w życiu tego osiedla. Kolonja, która istnieje już rok trzynasty, dotychczas specjalnie nie odczuwała braku wody. Posiadała ona centralny zbiornik,ześrodkowujący wodę z 14-tu źródeł, znajdujących się w okolicach Nahalalu. Źródła te dostarczały na godzinę od 75—100 m.^{3} wody. Ostatnio jednak, naskutek braku opadów atmosferycznych, źródła dostarczają zaledwie 27 m^3 wody. Koloniści powzięli decyzję przystąpienia do budowy studni, któraby poniekąd zaspakajała potrzeby kolonji. Przystąpiono już do prac wiertniczych. Bank Hapoalim finansuje te prace. Pozatem koloniści opodatkowali się i to na znaczne kwoty. Miejsce wierceń wybrane zostało przez specjalistów. Prace posunięte są już dość daleko i wiercenia sięgają głębokości 35 m. Dotychczas wody nie znaleziono i prace wiertnicze kontynuowane są nadal.

KFAR GIDEON. W kolonji przebywa obecnie zaledwie 10 rodzin. Każda rodzina gospodaruje na terenie 350 dunamów, uprawiając rozmaite gatunki zboża. Agencja Żydowska dostarczyła kolonistom krowy dojne, narzędzia pracy oraz maszyny rolnicze. Dzięki tej pomocy stan gospodarczy kolonji znacznie się powiększył. Główne zarobki kolonistów płyną ze sprzedaży mleka i jaj. Każdy kolonista posiada 2 krowy dojne oraz 150 kur. W/g obliczeń rzeczoznawców w kolonji tej może się jeszcze osiedlić 25 ro-

dzin. Należałoby tylko zwiększyć ilość wody, co jest konieczne dla zintensyfikowania gospodarki.

RISZON LE'ZION. Obszar plantacyj pomarańczowych kolonji w ostatnich 3 latach wzrósł b. znacznie. Podobnie ma się sprawa z winnicami. Kolonja staje się stopniowo również ośrodkiem przemysłowym. Otworzona została tkalnia, fabryka zabawek, trzy fabryki rur, 2 fabryki posadzek. Pozatem buduje się huta szklana, fabryka wyrobów ceramicznych, oraz fabryka mebli.

METULA. Fabryka wyrobów tytuniowych Carmen Dick Wasalti w Hajfie, zakupiła zbiór tytoniu w kolonji, po cenie bardzo niskiej. koloniści zmuszeni byli do tej tranzakcji, gdyż naskutek rozmaitych ograniczeń celnych nie znaleziono odpowiedniego zbytu zagranicą.

TEL-ADASZIM. Keren Hajesod przeprowadza w kolonji szereg prac inwestycyjnych. Buduje się kilka stawów, oraz wielki zbiornik wody i cały szereg kanałów. T-wo elektryczne Ruttenberga ma w tej kolonji przeprowadzić instalację. Agencja Żydowska wyznaczyła narazie ŁP. 125.— na wykończenie mleczarni kolonijnej. Miejscowa Kasa Oszczędnościowa Halwaa Wehisahon rozwija ostatnio ożywioną działalność. Udziela ona kolonistom krótkoterminowych tanich pożyczek, przeważnie od 5 do 15 Ł.

KARTOFLE. Spółdzielnia Tnuwa w Tel-Awiwie sprzedaje ostatnio kartofle produkowane w kolonjach Kfar Azar i Beer Tuwja. Kartofle mają wielki zbyt w kraju. Warto zaznaczyć, iż w związku z podwyższeniem wwozowej stawki celnej na kartofle, produkcja krajowa ma wszelkie widoki pomyślnego rozwoju.

Przemysł

PODZIAŁ INWESTYCYJ W R. 1933. W/g danych statystycznych Agencji Żydowskiej w roku 1933 kapitały zainwestowane przez Żydów w różnych gałęziach gospodarki palestyńskiej wynosiły około 6 miljonów funtów, wobec 3,25 miljona funtów, zainwestowanych w r. 1932. Podział kapitałów zainwestowanych w rozmaitych działach przedstawiał się, jak następuje:

2,5 miljona funtów w rolnictwie (w r. 1932 ŁP. 1,35 miljona), 2,7 miljona funtów w budownictwie i w robotach publicznych (w r. 1932 ŁP. 1,4 miljona), 800 tysięcy funtów w przemyśle, rzemiośle i przedsiębiorstwach komunikacyjnych (w r. 1932 500 tysięcy funtów).

Dane powyższe nie obejmują kwot zainwestowanych w przedsiębiorstwach oddawna już istniejących. W/g przypuszczeń specjalistów kapitały zainwestowane w przedsiębiorstwach już istniejących były dość znaczne. Pozatem Żydzi wnieśli do kraju w r. 1933 ½ miljona funtów na cele wychowawcze (uniwersytet, Technikum), na cele zdrowotne (Hadassa) i t. p. W roku ubiegłym wpłynęły pokaźne sumy z zagranicy do banków palestyńskich w postaci depozytów. Sumy te wynoszą około 5 miljonów funtów.

O MOŻLIWOŚCIACH ROZWOJU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO W PALESTYNIE. Wybitny chemik żydowski z Niemiec, dr. A. Auerbach, wypowiedział swoje zdanie o możliwościach rozbudowy przemysłu chemicznego w Palestynie. W/g niego za wyjątkiem minerałów znajdujących się w morzu Martwem oraz nafty iraskiej przywożonej do Hajfy, niema w samej Palestynie żadnych realnych podstaw do rozwoju tej gałęzi produkcji. Zdaniem p. d-ra Auerbacha, Palestyna i na przyszłość zmuszona będzie importować produkty chemiczne, a przedewszystkiem rozmaite sody, nawozy sztuczne, medykamenty, farby ziemne i anilinowe i t. p. Rząd palestyński winien zmniejszyć cła na surowce chemiczne, natomiast podwyższyć je na przetwory tychże i w ten sposób przyczynić się do umożliwienia rozbudowy wewnętrznego przemysłu chemicznego. Istnieje wielkie pole dla rozszerzenia przemysłu spożywczego. Możliwo-

ści w tej dziedzinie nie zostały dotychczas należycie wykorzystane. Przedewszystkiem należy tu wymienić produkcję konserw rybnych, które wymagają specjalnych środków chemicznych, oraz przetworów rybnych. Pozatem należałoby produkować ekstrakty spożywcze dla bydła, co w znacznej mierze przyczyniłoby się do rozwoju gospodarki mlecznej w kraju. Co się tyczy eksploatacji minerałów znajdujących się w morzu Martwem, nie można w danym momencie ostatecznie się w tej materji wypowiedzieć. Wiadomo jest tylko, że morze to zawiera wielkie ilości potasu, bromu, rozmaitych soli, oraz srebra. Zdaniem d-ra Auerbacha, w dziedzinie przemysłu chemicznego należy zwrócić uwagę jedynie na stronę techniczną tej gałęzi przemysłu, a nie należy myćleć o jakichś wielkich przemianach podstawowych.

NOWE LABORATORJUM CHEMICZNE. W Tel-Awiwie powstało nowe laboratorjum chemiczne, założone przez d-ra A. Auerbacha, byłego eksperta dla spraw chemicznych Izby Handlowej w Hamburgu oraz Państwowego Instytutu Celnego. Laboratorjum przeprowadza badania produktów przemysłowych oraz rolnych, bada możliwości usprawnienia i zracjonalizowania produkcji, oraz udziela rad w sprawach wchodzących w zakres chemji i techniki.

PRZEMYSŁ CHEMICZNY. W Palestynie powstała ostatnio fabryka p. f. „Odol", produkująca produkty chemiczne, kosmetyczne i farmaceutyczne. Kapitał zakładowy fabryki wynosi ŁP. 1.000.—.

FABRYKA „PENGUIN" wypuściła na rynek kalkę różnych gatunków. Produkcja tego artykułu odbywa się pod kierunkiem wybitnych specjalistów. Kalka wyżej wzmiankowanej fabryki nie ustępuje pod względem gatunku kalce zagranicznej, a przytem sprzedawana jest po znacznie niższej cenie.

BUDUJE SIĘ WIELKĄ ODLEWNIĘ METALI i zakłady metalowe na przestrzeni 50 dunamów w Emek Zebulun. Założycielem jest p. J. Kaminer, imigrant żydowski, który przenosi fabrykę z zagranicy. Sumy inwestowane w tem przedsiębiorstwie wynoszą ŁP. 30.000.—. Surowiec fabryka ta będzie sprowadzać z zagranicy, topić i przerabiać go na metal będzie na miejscu. Z metalu tego wyrabiane będą rury i oprawy stalowe.

W Hajfie powstaje obecnie fabryka pod nazwą „Hamanul Haifa Lock Works". Będzie ona zajmowała dwóch dunamów na ziemi Keren Kajemetu w przemysołwej strefie zatoki Hajfskiej. Właścicielami jej są G. Schwartz i dwóch inżynierów z Niemiec i Szwajcarji. Fabryka ta zaopatrzona w najnowsze maszyny produkować będzie zamki jak i inne metalowe wyroby w lepszym gatunku, niż te, które były dotychczas sprowadzane z zagranicy.

PRODUKCJA LICZNIKÓW I WODOMIERZY. Dodatek gospodarczy dziennika „Dawar" porusza sprawę utworzenia fabryki liczników i wodomierzy w Palestynie. W/g obliczeń gazety sprowadza się do Palestyny liczniki i wodomierze za 100.000 Ł. rocznie. Fabryka taka miałaby wszelkie widoki pomyślnego rozwoju. Zaznaczyć bowiem należy, iż w sąsiednich krajach brak jest w zupełności podobnego przedsiębiorstwa.

PROJEKT BUDOWY NOWEJ FABRYKI CEMENTU. Wobec wielkiego zapotrzebowania na cement na rynku palestyńskim, istnieje możliwość utworzenia nowej fabryki w tej gałęzi przemysłu. Do zrealizowania tego projektu przystępuje grupa kapitalistów z Polski. Fabryka „Nesher" nie jest w stanie zaspokoić potrzeby rynku wewnętrznego, ani też wykorzystać możliwości eksportowych. Podczas gdy w r. 1931—32, fabryka Nesher wysłała zaledwie 6.000 tonn. W r. 1931 nadwyżka eksportu nad importem cementu wyniosła od 3—4.000 tonn, a w r. 1933 nadwyżka importu nad eksportem wynosiła 33.000 tonn. Należy zaznaczyć, iż Dyrekcja T-wa Nesher postanowiła rozszerzyć działalność swego przedsiębiorstwa.

BUDOWA NOWEGO GMACHU FABRYCZNEGO DLA PRZEDSIĘBIORSTWA „LODZIA". Przedsiębiorstwo „Lodzia" zakupiło w okolicy Petach Tikwa plac, obejmujący 8 dunamów, na którym wkrótce ma powstać nowy wielki gmach fabryczny tej firmy.

UTWORZENIE TOWARZYSTWA POPIERANIA PRZEMYSŁU FILMOWEGO W PALESTYNIE. Ostatnio zarejestrowane zostało towarzystwo handlowo-przemysłowe mające za zadanie budowę i eksploatację kin w Palestynie i Transjordanji. Kapitał towarzystwa wynosi ŁP. 30.000.—.

PRODUKCJA BISZKOPTÓW. Fabryka biszkoptów p. Frumina w Jerozolimie rozwija się b. pomyślnie. Fabryka ta założona została w r. 1923 i w pierwszych dwóch latach pracowała b. prymitywnie, bez nowoczesnych urządzeń technicznych. W r. 1925 fabryka sprowadza z zachodniej Europy maszyny o wiejlkiej wartości. W chwili obecnej fabryka zatrudnia 40 robotników, w tem 20 kobiet Produkuje ona rozmaite gatunki biszkoptów i dziennie może ona wytworzyć 1 tonnę biszkoptów. Przed dwoma laty produkcja wspomnianej fabryki miała duży zbyt na rynku syryjskim. Syrja zakupowała w fabryce tej towary za ogólną sumę 2.000 Ł. rocznie. Rynek ten został jednak w ostatnich latach stracony, albowiem w Bejrucie powstała fabryka biszkoptów, która w zupełności wyparła produkcję palestyńską. Wytwory fabryki Frumina sprzedawane są przeważnie na rynku palestyńskim (za 10 tysięcy funtów rocznie), oraz częściowo na rynku iraskim (od 1.500 do 2.000 ŁP. rocznie). Fabryka pracuje 5 dni w tygodniu przy jednej zmianie, gdyż w chwili obecnej niema dla tego produktu odpowiednich rynków zbytu w sąsiednich krajach Egipt nie wchodzi w rachubę, albowiem koszty transportu z Jerozolimy do Egiptu są bardzo wysokie, a mianowicie wynoszą one ŁP. 5.— za tonnę, podczas gdy z Antwerpji lub Londynu do Aleksandrji transport 1 tonny towaru wynosi 2,5 funta. Pozatem warto podkreślić, iż produkcja biszkoptów w Palestynie napotyka na trudności w swym rozwoju w związku z istniejącym obecnie systemem celnym, który przewiduje znaczne cła na cukier i mąkę.

FABRYKA DROŻDŻY. Jeden z właścicieli fabryki drożdży w Nowym Sadzie w Jugosławji, przybył ostatnio do Palestyny celem zbadania możliwości założenia takiejże fabryki. Fabryka ta powstać ma w okolicach Tel-Awiwu.

Ruch budowlany

30.000 ŁP. NA RZECZ BUDOWY DOMÓW DLA ŻYDÓW NIEMIECKICH. Dyrektorjum Generalnego Funduszu Brytyjskiego dla pomocy Żydów Niemieckich wyasygnowało 30.000 ŁP. na budowę domów i baraków oraz innych zabudowań dla Żydów niebieckich. Zabudowania te przeznaczone są dla 2.000 osób. Przyczynią się one w znacznej mierze do stabilizacji stanu gospodarczego rozmaitych osiedli. Kwota ta rozdzielana będzie imigrantom w postaci pożyczek na okres 15-letni, przyczem odsetki będą niskie, bo wynosić będą 4% w stosunku rocznym.

ANGLO-PALESTYŃSKIE TOWARZYSTWO BUDOWLANE. Grupa kapitalistów żydowskich z Anglji utworzyła towarzystwo budowlane p. n. „Hewra Anglo-Arciisraelit Lebinian". Towarzystwo to postawiło sobie za zadanie wybudowanie specjalnych dzielnic w miastach i kolonjach. Towarzystwo to przystępuje do swej działalności z kapitałem ŁP. 100.000 i zakupiło już większy obszar ziemi w okolicy Hajfy.

RUCH BUDOWLANY W TEL-AWIWIE. W chwili obecnej prace budowlane prowadzone są przy 500 budowlach, z czego większość stanowią domy nowobudowane, reszta zaś są to przebudówki i wewnętrzne remonty. Połowa domów nowowystawianych jest trzypiętrowa. Ogólny obszar nowopowstałych budowli obejmuje około 200000 m^2,

czyli prawie 2 razy tyle co obszar zabudowań w tym samym okresie 1933 r. Obszar wyżej wspomniany obejmuje już również część terenów Targów Lewantyńskich, a mianowicie około 25.000 m². Większość domów przeznaczona jest na mieszkania. Są jednak domy wybudowane specjalnie na sklepy i biura, jak również na gmachy publiczne. Dookoła nowych gmachów układa się świetne szosy na obszarze 500 m². Przy obecnych robotach budowlanych w Palestynie zatrudnionych jest 5.000 robotników żydowskich i 17 Arabów.

NOWA DZIELNICA WILLOWA KOŁO TEL-AWIWU. Ułożony został kamień węgielny pod nową dzielnicę willową nazwaną Szchunat Efraim. Dzielnica ta położona jest na drodze wiodącej z Tel-Awiwu do Petach-Tikwy.

BUDOWA GMACHU ASSICURAZIONI GENERALI W JEROZOLIMIE. Uroczystość ułożenia kamienia węgielnego pod gmach Tow. Assicurazioni Generali, Powszechnego Towarzystwa Asekuracyjnego Triestu, odbyła się przy licznym udziale zaproszonych gości, świata przemysłowego, finansowego oraz przedstawicieli rządu. Budynek zanjduje się na drodze jaffskiej na rogu ulicy Princess Mary Avenue. Ceremonja dokonana została przez włoskiego Konsula Generalnego p. di Angelis. Towarzystwo jest reprezentowane w Palestynie przez pp. Zylbermana, Diskina i Kapłana. Pan Caspi zaznaczył, iż jest to pierwszy budynek wzniesiony przez zagraniczne Tow. ubezpieczeń, lecz z pewnością nie ostatni. Pan Caspi nadmienił także, że będzie to wielką satysfakcją dla kraju, iż rezerwy premjowe zbierane w Palestynie będą do niej wracały przez tego rodzaju inwestycje. Plany budowy gmachu wykreślone zostały przez p. Marcello Piancentini przy pomocy pana Rifosa. Prace prowadzone będą przez p. Forro pod nadzorem p. Kaufmana. Pan Caspi wspomniał także niedawno zmarłego doktora-inżyniera Gino Vaglieri, głównego dyrektora Assicurazioni Generali, który zainicjował wzniesienie gmachu. Mówca dziękował także panu Ragheb Bey Nashashibi, burmistrzowi miasta, p. Parkowi, inż. miejskiemu Jerozolimy, panu Claytonowi, kierownikowi Wydziału Zdrowia, a także w gorących słowach wyraził uznanie p. Pudsly, dyrektorowi Wydziału Prac Publicznych, Harrisonowi, Winklerowi, a także prezesowi i członkom Centralnej Miejskiej Komisji Budowlanej. Po ceremonji goście podejmowani byli na bankiecie w salach King David Hotel.

OGRANICZENIA W BUDOWIE DOMÓW NA HADAR HAKARMEL. Ostatnio wydane zostało zarządzenie ograniczające w znacznej mierze budowę domów na Hadar Hakarmel. Dotychczas wolno było zabudować ⅓ obszaru placu. Obecnie prawo to zostało ograniczone do ¼ części terenu. Ograniczenia te dotyczą również ilości pięter. Dotychczas można było budować domy 3-piętrowe, obecnie zaś maksymalną wysokością są dwa piętra. Rząd argumentuje wprowadzenie takich ograniczeń twierdzeniem, iż Hadar Hakarmel przeznaczony jest wyłącznie na cele mieszkaniowe.

Handel

W UBIEGŁYM SEZONIE EKSPORTOWYM wywieziono z Palestyny 5.514.027 skrzynek owoców cytrusowych. Ilość wysłanych skrzynek przez Jaffę przekracza ilość wysłanych przez Hajfę o 1 miljon skrzynek. Z Jaffy wyeksportowano 3.203.606 skrzynek owoców cytrusowych, z Hajfy — 2.007.024, z portu Saidu — 203.397. Grejpfruty stanowiły 350.000 skrzynek, cytryny — 14.200 skrzynek, resztę zaś — pomarańcze. Przeciętna cena skrzynki pomarańczy wahała się w Palestynie od 5/6 d — 6/— d, w Anglji zaś — 11/— d — 11/6 d za skrzynkę.

WYMIANA TOWAROWA MIĘDZY PALESTYNĄ I W. BRYTANJĄ w roku 1933 odżywiła się bardzo. Wartość towarów eksportowanych z Palestyny do Wielkiej

Brytanji wyniosła ŁP. 1.561.555.—, w porównaniu z ŁP. 1.342.031 w roku 1932. Głównym artykułem eksportowym były pomarańcze. Wartość towarów importowanych do Palestyny z Wielkiej Brytanji wyniosła w r. 1933 1.950.473 ŁP., podczas gdy w r. 1932 — 1.552.073 ŁP. Największą pozycją w imporcie stanowiły materjały dla budowy rurociągu naftowego.

EKSPORT PALESTYNY DO CHIN. T-wo „Szemen“ wysłało ostatnio do Chin 100 skrzyń mydła i większy transport oleju jadalnego oraz olejków kosmetycznych.

IMPORT CZĘŚCI ŻELAZNYCH DLA CELÓW BUDOWLANYCH DO PALESTYNY. Import belek, rur i rusztowań żelaznych do Palestyny wzrósł w r. 1933 3-krotnie w porównaniu z r. 1932. Import tych artykułów przedstawia się, jak następuje:

	belki żelazne i t. p.	rusztowania żelazne
r. 1931	tonn 10.000	tonn 5.387
r. 1932	tonn 13.201	tonn 6.369
r. 1933	tonn 31.910	tonn 14.228

Naogół jakość przywozowego żelaza jest b. niska. Wysokowartościowe żelazo sprowadzane jest do robót publicznych, przeprowadzanych przez rząd palestyński.

Finanse i bankowość

DO 5 BANKÓW: „Barclays Bank“, „Ottoman Bank“, „Anglo-Palestine Bank, Ltd“, „Banco di Roma“ i „Arab Bank Ltd.“, które są uprawnione do wydawania zaświadczeń, stwierdzających posiadanie sum, złożonych jako depozyt przez emigrantów kategorji A, dochodzą obecnie również następujące banki: „Palestine Mercantile Bank“, „Mizrachi Bank, Ltd.“, „Workers Bank, Ltd.“, „Bank of the Temple Society, Ltd.“, „Bank Japhet and Co.“, oraz Bank „Polska Kasa Opieki“.

DZIAŁALNOŚĆ BANKU ANGLO-PALESTYŃSKIEGO. Anglo-Palestine Bank wykazuje bardzo ożywioną działalność gospodarczą. Bank ten przystąpił do udzielenia pożyczek dla przemysłu średniego i drobnego na specjalnie dogodnych warunkach. Pożyczki udzielane są na 3 lata i oprocentowane na 6%, przyczem mogą z nich korzystać jedynie przemysłowcy, pracujący w kraju przynajmniej ½ roku. Kwota pożyczki nie przekracza ŁP. 500.—.

DZIAŁALNOŚĆ BANKU RZEMIEŚLNICZEGO. Bank Rzemieślniczy w Tel-Awiwie rozwija ożywioną działalność. Z końcem 1933 r., czyli 10-ego roku jego istnienia, stan jego przedstawiał się, jak następuje: 2.591 członków, 13.013 funtów kapitału zakładowego, 5.544 funtów kapitału rezerwowego, oraz 46.798 funtów depozytów. W roku ubiegłym bank ten udzielił na kwotę ŁP. 90.063.—. Depozyty w r. b. wzrosły o 90%. Czysty zysk banku wynosił w r. ub. ŁP. 1.156.—. Dyrektorem banku jest p. I. L. Kahanowicz.

DZIAŁALNOŚĆ BANKU PRZEMYSŁOWEGO. Założony w kwietniu ub. r. Bank Przemysłowy rozwija się pomyślnie. Na ostatniem Walnem Zebraniu wspomnianego Banku przedstawione było sprawozdanie, z którego wynika, iż kapitał zakładowy banku wynosi 2.000— ŁP., depozyty 13.000 ŁP., a pożyczek udzielono w roku zeszłym na sumę 11.000 ŁP. Czysty zysk wynosił w tym okresie ŁP. 792. Dyrekcja banku składa się z pp. Szenkara, Glikmana, B. Góralskiego, N. Bluma, E. Tuwima oraz p. Dizengoffa.

NOWY BANK W TEL - AWIWIE. W Tel-Awiwie powstał nowy bank z kapitałem zakładowym 25.000 ŁP. założony przez d-ra Maxa Kollenschera, Leo Kollenschera i d-ra Georga Loewenberga. Bank ten przeprowadzać będzie wszelkie operacje bankowe, ze szczególnem uwzględnieniem spraw inwestycyjnych, hipotecznych i t. p.

NOWE OBLIGACJE POWSZECHNEGO BANKU HIPOTECZNEGO. Powszechny Bank Hipoteczny przystępuje do

wydania nowej serji obligacyj na ogólną sumę 200.000 ŁP. Część tych obligacyj bank sam sprzedaje, a część sprzedana będzie przez pewien bank prywatny.

ARABSKI BANK ROLNY postanowił rozszerzyć swą działalność i otworzyć szereg oddziałów lokalnych. Ostatnio założony został nowy oddział w Tyberjadzie.

NA ZASADZIE UMOWY z rządem niemieckim, kapitały niemieckie ustalone przez umowę transferu, mogą być przekazywane tylko przez Urząd Haawara Ltd. w Tel-Awiwie. Możliwem jest, że żydowscy emigranci, posiadający w Niemczech swe kapitały, będą mogli otrzymać wypłatę swych depozytów markowych w funtach angielskich. Warto zaznaczyć, iż przy wycofywaniu kapitałów imigrantów z Niemiec do Palestyny w gotowiźnie, ponosi się stratę w wysokości 26%, a przy przewozie kapitałów w formie towaru straty tej się unika.

Komunikacja

BUDOWA SZOSY HAJFA—BAGDAD. Wkrótce mają się rozpocząć prace przy budowie szosy Hajfa—Bagdad. Obecnie toczą się pertraktacje między rządami palestyńskim a iraskim. W/g doniesień prasy arabskiej, ostatni wyjazd Wysokiego Komisarza sir Artura Wauchoppa do Iraku, miał na celu sfinalizowanie pertraktacyj, prowadzonych od dłuższego czasu między rządami palestyńskim i iraskim, w sprawie wspólnego zrealizowania projektu wybudowania szosy. Pertraktacje obejmują również sprawę traktowania Hajfy jako portu iraskiego. W/g przypuszczeń rzeczoznawców, budowa wyżej wspomnianej szosy ukończona będzie w ciągu 2 lat, a wówczas przebycie drogi Hajfa—Bagdad trwać będzie niewięcej jak 12 godzin. Zrealizowanie wspomnianego projektu odwlecze sprawę budowy kolei palestyńsko-iraskiej.

SPRAWA PRZENIESIENIA WĘZŁA KOLEJOWEGO Z LUDD DO TEL-AWIWU. Na najbliższem posiedzeniu komitetu dla spraw kolei i komunikacji przy rządzie palestyńskim, rozpatrzona będzie sprawa przeniesienia węzła kolejowego z Ludd do Tel-Awiwu. Projektodawcy przypuszczają, iż dzięki tej zmianie nastąpi ożywienie ruchu komunikacyjnego.

BUDOWA NOWYCH MAGAZYNÓW PORTOWYCH W HAJFIE. Wysoki Komisarz Palestyny wyznaczył ŁP. 20.000 na budowę nowych magazynów w porcie Hajfskim, które będą specjalnie przeznaczone na przechowywanie cytrusów. Magazyny te wykończone będą przed rozpoczęciem się nowego sezonu wysyłki pomarańczy.

PRZEBUDOWA PORTU JAFSKIEGO. Obecnie rozpoczęto już szereg prac mających na celu ulepszenie portu Jafskiego. Z Hajfy sprowadzono dźwigi oraz szereg innych maszyn, które będą wykorzystane przy robotach. Pozatem doprowadzona będzie specjalnie linja kolejowa, na której przywozić się będzie potrzebne kamienie z Atlitu, Ramleh i Rosz Chaim.

MOTORYZACJA PRZEWOŹNICTWA W JAFFIE. Szybki rozwój Palestyny zmusił w końcu i przewoźników arabskich do motoryzacji swych łodzi. Obecnie uruchomiono 10 łodzi motorowych, które będą utrzymymywały łączność między okrętami zawijającemi do portu Jaffskiego a lądem. Właściciele łodzi zwrócili się do magistratu jaffskiego z prośbą o wyznaczenie specjalnego terenu dla założenia warsztatów reperacyjnych łodzi motorowych.

POŁĄCZENIE TELEFONICZNE MIĘDZY IRAKIEM A PALESTYNĄ. Ostatnio czynione są prace nad połączeniem telefonicznem między Syrją a Irakiem poprzez Mosul. Prace te wykończone będą w końcu b. r. Wspomniana linja telefoniczna przechodzić będzie również przez Palestynę.

TEL-AWIW.

BUDŻET M. TEL-AWIWU NA ROK 1934/34. Magistrat m. Tel-Awiwu opracował preliminarz budżetowy na rok 1934/35. Budżet ten obejmuje kwotę ŁP. 270.000, podczas gdy w r. ub. wynosił on 190.000 ŁP., a przed dwoma laty 130.000 ŁP. Warto zaznaczyć, iż podatki miejskie w Tel-Awiwie wynoszą około 3 ŁP. na głowę rocznie, podczas gdy w innych miastach palestyńskich wynoszą przeciętnie od 750 mils. do 1 ŁP. rocznie na głowę. Obecna liczba Żydów w Tel-Awiwie wynosi 85 tysięcy osób. Liczba ta stale wzrasta, przez co też w znacznej mierze wzrastają wydatki związane z urządzeniami sanitarnemi, utworzeniem nowych szkół i wybudowaniem szeregu domów publicznych. Warto zaznaczyć, iż długi miasta, które w r. 1929 wynosiły 185.000 ŁP. wynoszą obecnie 89.000 Ł. P. Nowoopracowany preliminarz budżetowy przewiduje po stronie rozchodu 78.000 ŁP. na cele sanitarne, 55.000 ŁP. na cele wychowawcze, 30.000 na instalacje wodne, 27.600 na wydatki nieprzewidziane, 26.100 na spłatę długów i procentów, 16.250 na administrację i t. p. Warto zaznaczyć, iż podatek lokalowy w wysojości 6% od czynszu mieszkaniowego, opłacać będzie właściciel nieruchomości bez możliwości przerzucenia tego obowiązku na jakiejkolwiek podstawie na lokatora.

JAFFA.

BUDŻET MIASTA JAFFY za rok bieżący przewyższa budżet poprzedni o Ł. P. 15.000, wynosi bowiem ŁP. 60.000. Wzrost budżetu spowodowany został zwiększoną działalnością tego miasta. Dowodem wzrostu działalności budowlanej tego miasta jest dochód z wydawania licencyj budowlanych, który obliczany jest na ŁP. 7.000 w porównaniu z ŁP. 2.000 za rok 1932.

W PORCIE JAFFSKIM został zainstalowany telefon automatyczny dla użytku kupców i przemysłowców.

HAJFA.

RADA M. HAJFY zamknęła budżet roczny na dzień 31 marca 1934 r. wykazując dochód ŁP. 57.600, a wydatków 57.000 ŁP. Nowy preliminarz budżetowy zawiera ŁP. 10.000 jako sumę pozostałą z poprzedniego okresu, oraz subwencję rządową ŁP. 16.000. Po stronie wydatków 34.000 ŁP. przeznaczonych jest na nadzwyczajne roboty publiczne, jak np. osuszanie błot.

WEDŁUG OSTATNIEGO SPISU LUDNOŚCI, przeprowadzonego w Hajfie, ilość zamieszkałych w niej Żydów wynosi 11.702. Około 2.500 Żydów mieszka w Newe Szalom i Manszi, a 3.500 osób w Jemenite Kerem. Dane te nie są ścisłe ze względu na to, że nie wszystkie osoby uczestniczyły w spisie ludności tak, że ilość Żydów zamieszkałych w Hajfie obliczona jest na 14.000 osób. Od roku 1931 ludność Hajfy wzrosła w dwójnasób.

BUDOWA DODATKOWYCH domów imigracyjnych w Bath-Galim rozpoczęła się już. Zbudowane będą cztery dome noclegowe, koszt których wyniesie ŁP. 1.700. Suma ta zaczerpnięta jest z funduszu przeznaczonego dla Żydów-emigrantów z Niemiec.

BLISKI WSCHÓD

EGIPT

WZMOŻONY RUCH TOWAROWY w Kanale Suezkim świadczy o ożywieniu gospodarczem w krajach Bliskiego Wschodu. Ogólny tonaż towarów, przewiezionych w r. 1933 przez kanał Suezki wynosi 30.677.000 tonn, a więc o 8,2% więcej, niż w roku 1932, a 8,3% mniej niż w roku 1929, rekordowym pod tym względem.

PRZEMYSŁOWY ZWIĄZEK EGIPSKO - JAPOŃSKI wysłał delegację do Egiptu, która interesuje się importem egipskiej bawełny i innych egipskich produktów do Japonji. Delegacja ta ma wpłynąć na ożywienie stosunków handlowych między temi dwoma krajami.

PAŃSTWOWY KOMITET EKONOMICZNY w Aleksandrji donosi, że przewidywany zbiór cebuli w Egipcie w r. b. wyniesie około 3 miljonów worków. Eksport cebuli z Egiptu w r. 1933 wyniósł 2.730.000 worków, podczas gdy w r. 1932 wyniósł on 3.032.000 worków. Eksport cebuli z Egiptu do W. Brytanji wyniósł w r. 1933 — 1.066.000 worków, podczas gdy w roku poprzednim wynosił on 1.019.000 worków. Eksport cebuli w r. b. do końca kwietnia wyniósł około 1.365.000 worków, podczas gdy w tym samym okresie roku poprzedniego wynosił on 1.525.000 worków.

PAŃSTWOWE KOLEJE EGIPSKIE dały zamówienie na 270.000 tonn węgla towarzystwu T. Beynon & Co. Ltd. w Kardyffie.

W EGIPCIE OTWARTE zostały 2 nadawcze stacje radjowe, mianowicie jedna o wielkiej mocy w Abu-Zabel w pobliżu Kaira, druga zaś — w pobliżu Aleksandrji.

SYRJA

WEDŁUG OSTATNIO OPUBLIKOWANEGO spisu ludności, ilość mieszkańców Republiki Syryjskiej wynosi 1.800.000, z których 1.030.000 jest sunitami, szyitów jest 10.973, chrześcijan — 89.918 i Żydów — 21.730.

POMIMO TRUDNEGO położenia ekonomicznego kraju, urzędowe dane statystyczne wykazują znaczny wzrost produkcji podczas pierwszych 3-ch miesięcy b. r. W ciągu tego okresu produkcja cementu w Chace wyniosła 20.000 tonn. Przemysł pończoszniczy świetnie się rozwija i znajduje zbyt zarówno na rynku wewnętrznym jak i zagranicznym. Głównym odbiorcą tego artykułu jest Irak, który sprowadził w ostatnim roku 12.000 tuzinów par pończoch i skarpetek. Przemysł biszkoptowy również pomyślnie się rozwija, tak, że przeszło 9.000

kg. z łatwością zostało sprzedane na rynku palestyńskim i syryjskim.

PRASA Z BEJRUTU donosi, że w Bejrucie założona została francusko-libańska cukrownia, która rozpoczęła rozdzielanie nasion buraków cukrowych i sadzonek trzciny cukrowej wśród farmerów na równinie Beka.

Z DAMASZKU DONOSZĄ, że właściciele fabryki jedwabiu zamknęli swe zakłady wskutek trudności, na jakie napotykają przy znajdywaniu rynków zbytu dla swych produktów nawet przy znacznie zredukowanych cenach. Według ich zdania korzystniejsze byłoby wyrabianie sztucznego jedwabiu zamiast jedwabiu prawdziwego, gdyż jedwab sztuczny znajduje ze względu na niższą cenę znacznie łatwiej rynki zbytu.

OBROTY HANDLOWE między Syrją a Palestyną uległy w roku 1933 znacznemu spadkowi. Eksport Syrji w roku 1933 do Palestyny wyniósł LS. 2.987.185 wobec LS. 3.301.198 w roku 1932, import zaś z Palestyny do Syrji wyniósł w roku 1933 LS. 902.707 wobec LS 1.191.436 w roku 1932. Rekordowemi latami dla eksportu syryjskiego do Palestyny były 1926 (eksport LS. 4.551.500, import zaś LS. 842.993), rok 1927 (eksport LLS. 4.425.402, import zaś LLS. 1.329.000), rok 1928 (eksport LLS. 4.410.000, import zaś LLS. 1.520.000).

STOSUNKI HANDLOWE między Syrją, Libanem i Francją wykazują w ciągu pierwszych trzech miesięcy 1934 r. znaczną poprawę. Import z Francji do Syrji wyniósł w pierwszym kwartale 1934 r. frs. 18.990.000 w porównaniu z frs. 8.990.000 w tym samym okresie roku poprzedniego. Eksport zaś z Syrji do Francji wyniósł w pierwszym kwartale 1934 r. frs. 4.800.000 w porównaniu z frs. 2.000.000 w tym samym okresie roku poprzedniego

SYRJA EKSPORTOWAŁA w ciągu pierwszego kwartału 1934 331.000 kg. jaj, podczas gdy w tym samym okresie roku poprzedniego eksport wyniósł 108.000 kg. Nadwyżka ta w eksporcie spowodowana została w głównej mierze zwiększonym importem jaj z tego kraju przez Palestynę.

KOLEJ SYRYJSKO-IRASKA. Grupa inżynierów udała się na północ Syrji, celem wytknięcia trasy linji kolejowej Syrja—Irak.

MINISTERSTWO SKARBU przeznaczyło LS. 12.000 na propagandę turystyki na Libanie. Połowa tej sumy przeznaczona będzie na zredukowanie kosztów przejazdów okrętem dla turystów przybywających do Libanu. Resztę tej sumy poświęca się na propagandę prasową w Egipcie i w sąsiednich krajach.

IRAK

JAPOŃSKO-IRASKI TRAKTAT HANDLOWY. Pertraktacje między Japonją a Irakiem zostały uwieńczone zawarciem traktatu handlowego między wyżej wzmiankowanemi państwami. Na mocy tego układu Irak będzie importował produkty japońskie wzamian za umożliwienie eksportu produktów iraskich do Japonji. Przewiduje się zawarcie podobnych traktatów między Irakiem i innemi państwami.

JAK DONOSZĄ Z BAGDADU rząd iraski zamierza sprowadzić z Europy specjalistów-agronomów w celu ulepszenia uprawy daktyli w Iraku. W związku z tem przewiduje się zwiększenie w czasie najbliższym wywozu tego artykułu z Iraku.

ANGIELSKO - IRASKIE TOWARZYSTWO OKRĘTOWE. W/g doniesień prasy bagdadzkiej, powstało towarzystwo okrętowe angielsko-iraskie z kapitałem Ł. 12.000. Centrala towarzystwa mieści się w Londynie.

PRZEPROWADZENIE LINJI KOLEJOWEJ przez pustynię jest przedmiotem pertraktacyj rządów angielskiego i francu-

skiego. Wielka Brytanja dąży do rozwoju portu Hajfy przez połączenie go linją kolejową z Bagdadem. Francja zaś zamierza przeprowadzić linję kolejową z Bejrutu przez Irak do Persji. Plany te przyczynią się niewątpliwie do podniesienia dobrobytu kraju. Należy jeszcze podkreślić, że przeprowadzenie linji kolejowej Hajfa—Bagdad nie pociągnie stosunkowo zbyt wielkich kosztów.

AEROPLANY DLA IRAKU. Minister Wojny Iraku zarezerwował Ł. 64.000 na kupno 12 aeroplanów dla wojsk iraskich.

RZĄD ANGIELSKI zakupił 4.000 fedanów ziemi na płn. wsch. od obecnego lotniska. Traktat zawarty między Irakiem i Wielką Brytanją zezwala Wielkiej Brytanji na budowę trzech lotnisk w Iraku, celem zwiększenia bezpieczeństwa komunikacji powietrznej z Indjami.

TURCJA

KONWENCJA HANDLOWA TURECKO-WŁOSKA. Prowadzone są pertraktacje w Rzymie w celu zawarcia układu handlowego na zasadach clearyngu między Turcją a Włochami. Przypuszcza się, że podpisanie układu nastąpi w najbliższej przyszłości.

FRANCUSKA DELEGACJA HANDLOWA w ISTAMBULE. Delegacja Izby handlowej w Marsylji pod przewodnictwem p. Prax zwiedziła Istambul i Ankarę i była b. gościnnie podejmowana przez Izby Handlowe tych miast.

BUDOWA FABRYKI CUKRU W TURHAL. Budowa fabryki cukru w Turhal posuwa się wydatnie naprzód. Drzewo potrzebne do budowy tej fabryki jest dostarczane przez tartaki w Bafra i w Tokat, dachówki przez Eski Czehir, niektóre materjały są kupowane na miejscu w Turhal. Obszar zajęty pod uprawę buraków w Tokat wynosi 20.000 dunamów.

WĘGIEL. Zagłębie węglowe w Znagdulak dostarczyło w ciągu pierwszych czterech miesięcy roku bieżącego 655.000 tonn węgla.

OPŁATA ZA ŚWIATŁO ELEKTRYCZNE. Cena za kilowat światła elektrycznego została ustalona w Istambule w wysokości 15,50 piastrów. Przemysłowcy z Istambułu postanowili przedsięwziąć kroki w celu otrzymania obniżki opłaty za zużycie prądu elektrycznego dla celów przemysłowych.

WYSTAWA PRODUKTÓW KRAJOWYCH. Czyni się gorączkowe przygotowywania związane z otwarciem wystawy produktów krajowych w Istambule. Otwarcie wystawy nastąpi 1 sierpnia, a zamknięcie jej — 14 sierpnia.

PRACE ZWIĄZANE Z BUDOWĄ GMACHU, przeznaczonego na urządzanie wystaw, są na ukończeniu. Budowa tego gmachu kosztować będzie 250.000 funtów. W gmachu tym odbywa się będzie każdego roku 5 wystaw: przemysłowa, rolna, sztuk pięknych, sztuki stosowanej i szkolnictwa. Oficjalne przyjęcia będą również odbywały się w tym gmachu.

TARGI W IZMIR BĘDĄ OTWARTE 26 sierpnia i będą trwały do 15 września. Powierzchnia zajęta przez wystawę wyniesie 50.000 m^2. W roku ubiegłym Targi te były zwiedzone przez 300.000 osób. Przypuszcza się, że cyfra ta podwoi się w tym roku.

LINJA POWIETRZNA ANKARA — ISTAMBUL. Zostało uruchomione połączenie lotnicze między Ankarą a Istambułem. Wyjazdy są ustalone na poniedziałki, środy i soboty. Koszt przejazdu z Ankary do Istambułu wynosi 40 funtów tureckich. Czas przejazdu trwa dwie i pół godziny.

DOCHODY KOLEI ŁĄCZĄCEJ SMIRNĘ z Aidinem wykazują za drugie półrocze 1933 r. spadek o 14.692 funtów w po-

równaniu z tymże samym okresem w roku 1932, wydatki zaś zmniejszyły się o 725 funtów. Dochód netto więc zmniejszył się o 13.967 funtów. Dochody w ciągu roku 1933 wyniosły: 299.893 funt. (spadek o 55.029 funtów, wydatki wyniosły w tymże roku 238.439 funtów (spadek o 1.863 funty). Dochód netto wynosi więc 61.454 funty (spadek o 53.166 funtów).

BANK ROLNY. Bada się obecnie projekt upaństwowienia Tureckiego Banku Rolnego, który jest spółką akcyjną. Zarząd Banku Rolnego będzie się składał m. in. z dwóch członków delegowanych przez Ministerstwo Gospodarki, Rolnictwa i Skarbu.

PERSJA

PRELIMINARZ BUDŻETOWY PERSJI za rok 1933/34 przewiduje dochody na 621.413.317 riali, wydatki zaś na 621.304.865 riali, co stanowi nadwyżkę w wysokości 108.452 riali. Budżet Ministerstwa Wojny wynosi 203.729.980 riali. Wydatki na obronę wewnętrzną wynoszą 29.205.000, zaś na obronę granic 5.500.000 riali. Trzy powyższe pozycje stanowią przeszło 1/3 wydatków całego budżetu. Na wychowanie i oświatę przeznaczono sumy niewspółmiernie małe w stosunku do kwoty przeznaczonej na wydatki obrony wewnętrznej i zewnętrznej.

ROZWÓJ PRZEMYSŁU ROLNEGO. Bank Rolny w Teheranie wyznaczył 100.000 Ł. na popieranie przemysłu rolnego. W okolicy Azerbejdżanu założone zostało przez Ormian parę suszarń owocowych, które pracują wg. systemu kalifornijskiego i rozwijają się pomyślnie. Wkrótce suszarnie te mają rozpocząć wysyłkę owoców suszonych zagranicę.

TRANSJORDANJA

PERTRAKTACJE TRANSJORDAŃSKO-IRASKIE. Ostatnio wznowione zostały pertraktacje między rządami transjordańskim a iraskim w sprawie zniesienia granicy celnej w obrocie towarowym obu państw. Sekretarz króla Gazi, Szal· Gadat Bey, przybył z Bagdadu do Ammanu, aby dalej w tej sprawie pertraktować. Zwiedził on również Jerozolimę, by omówić z czynnikami decydującemi sprawę włączenia Palestyny do wspomnianej umowy. Rząd iraski jest zdecydowany nawet w razie odmowy ze strony Palestyny na zawarcie umowy z Transjordanją.

ZAPOMOGI RZĄDU DLA ZUBOŻAŁEJ LUDNOŚCI. Rząd transjordański wyasygnował kwotę 15.000 Ł. na zapomogi dla zubożałej ludności. Z kwoty tej 3.000 Ł. przeznaczono na zakup bydła dla rodzin składających się z osób niezdolnych do ciężkiej pracy fizycznej. Rząd postanowił zatrudnić 1.000 robotników przy robotach drogowych. Płace dzienne zostały podwyższone z 70 milsów na 100 milsów.

AMMAN, stolica Transjordanji, ma być wkrótce zelektryfikowana. W sprawie tej toczą się pertraktacje z zarządem Palestine Electric Corporation.

PROPAGANDA ANTY-ANGIELSKA. Wiadomości w sprawie budowy fortec Akaba oraz o połączeniu Akaby dogodną szosą z Palestyną, wywołały w Transjordanji wielkie wzburzenie. Niektórzy przywódcy nacjonalistów transjordańskich widzą w tem cios wymierzony przeciwko Transjordanji.

CYPR

W ROKU 1933 wartość importu jak i eksportu spadła znacznie w porównaniu z rokiem 1932. Import towarów wyniósł Ł. 1.257.368, eksport zaś — Ł. 898.981 wobec importu w roku 1932 na sumę Ł. 347.595, eksportu zaś — Ł. 946.132 W imporcie największy spadek wykazują groch i fasola, jęczmień, pszenica, asfalt, nafta, bawełniane wyroby i nawozy sztuczne, wzrost zaś wykazują oliwa, tytoń, żelazne wyroby, maszyny i samochody. Spadek wykazuje eksport zwierząt, kartofli, wzrost zaś wykazują owoce cytrusowe, skóry, azbest, wełna i inne.

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu w okresie styczeń-kwiecień 1934 w porównaniu z tymże okresem r. 1933

	Styczeń — kwiecień 1933			Styczeń — kwiecień 1934		
	Przywóz	Wywóz	Saldo	Przywóz	Wywóz	Saldo
	w tysiącach złotych					
Palestyna	295	1.278	+ 983	470	2.490	+2.020
Egipt	1.688	633	—1.055	4.913	1.169	—3.744
Syrja	—	145	+ 145	13	214	+ 201
Persja	140	196	+ 56	147	167	+ 20
Turcja	787	214	— 573	235	193	— 42

Wywóz rur do krajów Bliskiego Wschodu w kwietniu 1934 r. oraz w okresie styczeń—kwiecień tegoż roku

	Kwiecień 1934		Styczeń—kwiecień 1934	
	Ilość tonn	Wartość zł.	Ilość tonn	Wartość zł.
Palestyna	307,5	147,916,01	1,697,1	769,622,23
Egipt	916,0	34,765,00	986,0	65,810,35
Syrja	—	—	233,0	95,333,46
Irak	4,1	1,555,75	4,1	1,555,75
Turcja	—	—	—	—

Handel zagraniczny Palestyny

Handel zagraniczny Palestyny w r. 1933 w porównaniu z r. 1932

	r. 1932	r. 1933
	w funtach palestyńskich	
Przywóz ogółem	7,924,421	11,268,795
w tem towary	7,768,920	11,123,489
Wywóz ogółem	3,887,443	3.481,780
w tem towary	2,381,491	2,591,617
Reeksport	243,607	319,302
Tranzyt	196,376	187,883

Główne artykuły przywozu do Palestyny w IV kwartale r. 1933 w porównaniu z tymże okresem w r. 1932

	IV kwartał 1932 r.		IV kwartał 1933 r.	
	Kwintale	Ł. P.	Kwintale	Ł. P.
Ryż	56,188	60,267	48,493	36,663
Pszenica	27,179	24.761	171,653	123,023
Mąka pszenna	40,861	42,143	71,228	80,269
Bydło (sztuk)	1,939	21,910	3,314	36,367
Cukier	38,630	39,068	49,326	40,935
Kartofle	26,450	14,508	34,657	16,968
Drzewo budulc. m³	23,975	51,840	29,754	61,795
Żelazo w sztabach i prętach	34,562	16,743	83,267	49,972
Rury i ich łączniki	13,738	24,836	34,581	64,880
Drzewo na skrz. pom. m³	23,314	84,629	17,152	58,011
Przędza baweln.	1,263	14,900	1,604	18,308
Tkaniny baweln.				
szare	1,727	12,775	2,031	14,177
bielone	1,011	13,806	1,121	14,764
farb. i druk.	4,433	75,567	4,399	72.411
Tkaniny wełniane	1,182	65,568	1,449	76,903
„ jedwabne	487	31,913	950	44,988
Benzyna (litrów)	5,057,226	43,354	6,753,884	38,193
Nafta (litrów)	8,121,424	17,273	11,488,794	34,425
Papier do pakowania	7,630	17,213	6,453	11,930
Papier druk.	3,079	5,407	6,464	10,371
Automobile (sztuk)	287	67,412	793	142,322

Główne artykuły wywozu z Palestyny w IV kwartale 1933 r. w porównaniu z tymże okresem w r. 1932

	IV kwartał 1932 r.		IV kwartał 1933 r.	
	Kwintale	Ł. P.	Kwintale	Ł. P.
Wino (litrów)	449,163	10,001	300,350	8,275
Pomarańcze (skrz.)	953,843	381,526	924,213	369,703
Oliwa	1,053	6,842	636	4,377
Olej słonecznikowy	2,644	10,768	—	—
Migdały	4,545	15,474	322	1,302
Cement	38,270	8,615	4,840	1,071
Pończochy (tuz.)	20,542	6,033	14,631	3,639
Mydło	10,134	31,843	5,785	15,050
Zęby sztuczne	—	3,856	—	7,771
Skóry surowe i wyprawione	472	1,316	838	2.109

Handel zagraniczny Palestyny w r. 1933 w porównaniu z r. 1932 wg. poszczególnych krajów

	Rok 1932		Rok 1933	
	Przywóz	Wywóz	Przywóz	Wywóz
	w funtach palestyńskich			
W. Brytanja	1,522,073	1,342,031	1,949.936	1,559,496
Niemcy	775,074	332,723	1,193,303	373,749
Francja	339,888	35.333	459,575	21,922
Włochy	292,396	13,217	357,022	14,312
Rumunja	518,619	54,069	581,635	40,620
Egipt	1,165,607	128,734	1,208,227	71,962
Syrja	813,218	229,903	942,663	212,982
Irak	29,466	—	81,592	—
Turcja	201.875	—	364,056	—
Polska	101,355	16,499	289,718	15,122

Handel zagraniczny Egiptu

Handel zagraniczny Egiptu w r. 1933 w porównaniu z r. 1932

	r. 1932	r. 1933
	w funtach egipskich	
Przywóz ogółem	27,425,483	26,766,991
w tem towary	27,261,369	26,757,529
Wywóz ogółem	26,981,577	28,842,436
w tem towary	25,267,149	28,101,773
Reeksport	727,771	676,897

Główne artykuły przywozu w r. 1933 w porównaniu z r. 1932

	r. 1932		r. 1933	
	Kwintale	Ł. E.	Kwintale	Ł. E.
Mąka pszenna	584,302	513,189	52,470	56,406
Winogrona	79,343	53.039	90,453	79,642
Węgiel	10,869,440	1,164,239	11,307,330	1,192,587
Benzyna	386,359	191.850	194,900	93,962
Nafta	2,689,797	719,477	2,684,351	763,185
Tkaniny bawełniane	243,474	3,434,315	269,639	935,639
„ wełniane		587,128		796,859
„ i wyroby jedw.		723,790		379.044
Żelazo, surówka, stal i wyroby		1,510,189		1,592,084

Główne artykuły wywozu w r. 1933 w porównaniu z r. 1932

	r. 1932		r. 1933	
	Kwintale	Ł. E.	Kwintale	Ł. E.
Bawełna surowa				
„Sekallaradis"	865,781	5,743,544	995,664	6,737,198
„Ashmuni"	1,679,151	9,318,831	2,045,701	11,518,751
„Pilion"	167,888	979,304	102,498	634,315
inna	301,524	1,825,015	390,481	2,489,382
Makuchy bawełniane	1,867,108	799,176	1,100,784	497,760
Ryż niełuszczony	153,828	96,062	222,025	133,352
„ łuszczony	314,179	372,524	743,033	734,325
Benzyna	625,944	363,473	409,094	186,213
Papierosy	2,596	222,535	3,127	236,853

Handel zagraniczny Egiptu w r. 1933 w porównaniu z r. 1932
wg. poszczególnych krajów

	r. 1932			r. 1933		
	Przywóz	Wywóz	Reeksport	Przywóz	Wywóz	Reeksport
	w funtach egipskich					
W. Brytanja	6,582,178	10,369,940	98,637	6.187,690	12,000,744	84,169
Francja	1,971,464	2,790,637	51,540	1,897,539	3,512,360	23,313
Niemcy	1,913,723	2,642,205	19,102	2,031,849	2,289,858	24,734
Włochy	2,438,649	2,175,581	41,027	2,091,983	2,126,351	58,005
St. Zjedn.	871,201	1,324,483	8,406	857,118	1,258.303	6,345
Palestyna	206,410	356,506	162,238	148,563	443,709	152,751
Irak	21,978	11,509	7,717	31,510	118,026	8,537
Turcja	459,158	29,066	4,636	385,424	47,937	2,089
Persja	532,399	69	6,002	542,180	86	2,061
Polska	47,365	233,393	47	57,669	385,266	41

WYKAZ URZĘDÓW I STACYJ CELNYCH W PALESTYNIE:

1. Jaffa
2. Hajfa
3. Jerozolima
4. Gaza
5. Nablus
6. Akko
7. Safed
8. Metula — granica syryjska (droga do Saidu i Bejrutu)
9. Rosz Pina — granica syryjska (droga do Damaszku)
10. Samak
11. Ras en Nakura — granica syryjska (droga do Bejrutu)
12. Khan Yunis — granica egipska
13. Stacja kolejowa w Jaffie
14. Hebron
15. Allenby Bridge (Most na Jordanie)

WYKAZ URZĘDÓW AKCYZOWYCH W PALESTYNIE:

1. Nazaret
2. Tyberjada
3. Tarszyha
4. El Bassa
5. Jenin
6. Bejzan
7. Atlit
8. Gaza
9. Ramleh
10. Tulkarem
11. Hebron
12. Ramallah
13. Dead Sea (Morze Martwe)

OD REDAKCJI:

Prace ogłaszane w „Palestynie i Bliskim Wschodzie", są wyrazem osobistych przekonań autorów.

Niezamówione manuskrypty zwraca się tylko w razie załączenia adresowanej koperty i znaczków pocztowych. Uprasza się autorów o przysyłanie wyłącznie maszynopisów.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
Warszawa, ul. Fredry 10. — Tel. 246-37, 521-06. P. K. O. 9231.
Biuro czynne od godz. 9 do 15.

PRENUMERATA:

Kwartalnie	*zł.*	*4.—*
Półrocznie	„	*7.50*
Rocznie	„	*15.—*
Cena pojedyńczego egzemplarza	„	*1.50*

CENY OGŁOSZEŃ:

1/1 *stronica*	*zł.*	*200.—*
1/2 „	„	*110.—*
1/4 „	„	*60.—*

Wydawca:
POLSKO-PALESTYŃSKA
IZBA HANDLOWA.

Redaktor: J. KINCLER

Sekretarz: P. WASERMAN

Druk. „Monolit", Warszawa, ul. Elektoralna 3, tel. 5.81-92.